

דברי משיח היתשלייה

התוועדות אור ליום ג', כ"ד טבת

מכבוד קדושת

אדמו"ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט"א
שניאורסאהן
מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור על ידי

„המכון להפצת תורתו של משיח“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושתים לבריאה

ה' תהא שנת פדה בשלום

שנת הק"כ לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

פתח דבר

לקראת ש"פ שמות – הננו מוציאים לאור "הנחה" מהתוועדות אור ליום ג', כ"ד טבת תשל"ח (כקביעות שנה זו¹) – תדפיס מיוחד מתוך "דברי משיח – ה'תשל"ח". בתור הוספה, באו בסוף הקונטרס "פנינים" מר"ד בניחום אבליים, כ"ז שבט תשמ"ח – תדפיס מתוך "דברי משיח – ה'תשמ"ח" כרך ג' שמכינים כעת לדפוס.

*

אודות המעלות שבסדרה זו, ואופן עריכת השיחות² – ראה בארוכה ב"פתח דבר" ל"דברי משיח" ה'תשנ"ב חלק ראשון.

*

מבין שלל השיחות שנאמרו ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א במשך השנים תשי"ב-תשנ"ב (ולפני כן), ת"ל זכינו שרובן ככולן נשמרו על הכתב או בהקלטה. אולם, עדיין ישנן ריבוי שיחות שטרם ראו אור מעולם, ובוה בקשתנו שטוחה כלפי ציבור אנ"ש והתמימים: אנא, מי שבידיו הנחות ורשימות משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, וכן ר"ד בעת חלוקת השטרות לצדקה או "יחידות" וכיו"ב, ויומנים מ"בית חיינו" (ובמיוחד מהשנים תשל"ח, תשמ"ז-תשמ"ח), שיוציא לשלחן למערכת ע"מ שנוכל לזכות בהן את הרבים.

ויהי רצון שע"י הדפסת ולימוד "דברי משיח", נזכה תיכף ומיד ממש לגאולה האמיתית והשלימה, בהתגלותו המלאה והמושלמת של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א. ויחזק השי"ת בריאותו ויתן לו אריכות ימים ושנים טובות ונעימות וחיים נצחיים, ויראה הרבה נחת משלוחיו, תלמידיו, חסידיו ומכלל ישראל, וינהיג את כולנו מתוך בריאות, הרחבה ונחת, ובקרוב ממש יולייכנו קוממיות לארצנו הקדושה, ונלמד תורתו של משיח מפיו של משיח צדקנו, שילמד תורה את כל העולם כולו, ומלך ביפו תחזינה עינינו בהתגלות מלכותו לעין כל, תיכף ומי"ד ממ"ש ממש, והיתה לה' המלוכה, אמן כן יהי רצון.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד !

"המכון להפצת תורתו של משיח"

ימות המשיח,
י"ט טבת, ה'תשפ"ב (ה' תהא שנת פדה בשלום),
שנת הק"כ לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א,
ברוקלין, נ.י.

1) בנוגע למעלת לימוד השיחות שנאמרו באותה קביעות, ראה דברי משיח – שיחות תשמ"ז: ש"פ נח סכ"ט; ש"פ וירא סל"ח. ועוד.

2) ההתוועדות הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, ונדפסה בלקו"ש חכ"א ע' 273 ואילך. בהוצאה זו נדפסת בפעם הראשונה הנחה בלתי מוגהה (ע"פ סרט הקלטה), ובתרגום ללה"ק. המאמר נדפס בסה"מ שמות ח"א ע' נג ואילך, ובהוצאה זו נערך מחדש ע"פ סרט הקלטה.

בס"ד. אור ליום ג', כ"ד טבת ה'תשל"ח

הנחה בלתי מוגה

[אודות יום ההילולא, כותב ממלא מקומו הצ"צ¹ שזה הי' מוצאי שבת קודש פרשת שמות כ"ד טבת, שאז הוא ענינה וסיום דשבת. ועד"ז הרי זה קשור גם עם סיום התורה דשבת זו, שסיום הפרשה הוא ענין ההפטרה, כלשונה וכפירושה (שזהו הפירוש דהפטרה), שהתחלת ההפטרה (ע"פ נוסח אדמו"ר הזקן ומנהג חב"ד) היא:]

הבאים ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל² [וכמו כל ענין של מוצאי שבת קודש, זה נמשך עד יום השלישי (יום השלישי בכלל זה), הנקרא בתר שבתא³, עד שמזה יוצא גם בדינים⁴ (כמדובר כמה פעמים)], וכן ישנו הנוסח השני בהפטרה⁵, שבה נאמר שישראל הם ראשית תבואתו⁶ (שזהו גם אחד מהביאורים שבדרושים דבעל ההילולא עה"פ הבאים ישרש יעקב בפרשת שמות⁷ מבאר שם גם ענין הכתוב שישראל הם ראשית תבואתו, ועד שמביא גם את הפסוק כצורתו). וידוע הדיוק בהבאים ישרש יעקב, שלפי רוב המפרשים⁸ הי' צריך להיות כתוב בימים הבאים ישרש יעקב, אלא שהם אומרים שזהו כאילו הי' כתוב בימים הבאים. גם ידוע הדיוק בזה בתוכן הענין, דמה שנאמר שיציץ ופרח ישראל ומלאו פני תבל תנובה², זה צריך להיות רק בימים הבאים, אבל כיצד אפשר לומר שבמשך שיתא אלפי שנין דהוה עלמא⁹, קודם שבא התקופה והענין דימים הבאים, ימות המשיח, עדיין לא נפעל הענין דישרש יעקב, שזוהי התחלת הזריעה. ואדרבה, כפי שמבאר בעל ההילולא בתניא¹⁰ ובארוכה בדרושים, שמעשינו ועבודתינו במשך שיתא אלפי שנין שקודם ימות המשיח, בזה תלוי וזה גם מביא אח"כ את הענין דימות המשיח, שאז יהי' השכר [התחלת עיקר השכר, שיהי' באלף השביעי¹¹]. דאע"פ שבימות המשיח יהי' החידוש שאז תהי' עשיית המצוות כמצות רצונך¹², הרי זה גופא הוא עי"ז שבזמן הזה מקיימים את המצוות

8) תיב"ע (הובא באוה"ת שמות (כרך ז) ע' ב'תקלב), ראב"ע, רד"ק ומצו"ד.

9) ראה ר"ה לא, א. סנהדרין צז, א. ע"ז ט, א.

10) רפ"ז.

11) תניא פל"ו בהגהה.

12) נוסח תפלת מוסף. ראה תו"ח ס"פ ויחי

(צה [רל"ז], א. צו [רל"ז], ג"ד). אוה"ת ויחי (כרך

ו) תתשכח, ב ואילך. המשך וככה תרל"ז (קה"ת,

תשע"ג) פי"ז (ע' טו) ואילך. ועוד.

1) נסמן בלקו"ש חט"ז ע' 33 הערה 1.

2) ישע"י כז, ו.

3) פסחים קו, סע"א.

4) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סרצ"ט ס"ח.

5) ראה גם ד"ה זה תשל" (סה"מ שמות ח"א ע'

לג ואילך).

6) ירמ"י ב, ג.

7) תו"א שמות נג, ג. נד, ב"ג.

בתכלית השלימות, ע"פ האפשרות שנתן וסיפק הקב"ה לבני ישראל בזמן ומקום, שאז הם פועלים בזה בשלימות הענין [וכידוע פסק דין¹³ המדובר ומבואר כמה פעמים שכל אחד מישראל, באיזה מעמד ומצב שלא יעמוד, רוצה לקיים את מצות ה', מצות הבורא, ומצות הבורא היא שיקיימו מצוה, ויקיימו אותה בתכלית השלימות, כל חלב להוי'¹⁴, וכפי שמסביר זאת הרמב"ם¹⁵ (ומביאו אח"כ גם הבית יוסף בשולחן ערוך שלו'¹⁶) שהיפה והטוב והנעים, שזהו השמן שישנו בכל ענין, זה צריך להיות להוי', דמזה מובן ג"כ שרצון ה' הוא שמלכתחילה יהי' קיום המצוות בהידור, ועד באופן דמהדרין מן המהדרין. ואחד מהביאורים בזה הוא, שלפי המעמד ומצב בזמן הגלות, ואפילו בזמן הבית קודם ביאת משיח צדקנו (שזהו בבית שני, שבו חסרו חמישה דברים¹⁷, ואפילו בבית ראשון עדיין לא הי' תכלית השלימות, מכיון שנשארה מציאות של גלות לאחרי זה), אז זהו בתכלית השלימות, עד באופן דמהדרין מן המהדרין, עד שדוקא בסוף זמן הגלות נעשה מנהג פשוט שכל אחד מישראל מקיים מצוה מהדרין מן המהדרין, מצות חנוכה¹⁸, ואח"כ לוקחים מזה על כל השנה כולה בקיום כל המצוות כולן], ואיך אפשר לומר שרק בימים הבאים, בביאת המשיח, יתחיל ישרש יעקב.

והענין יתורץ ע"י ביאור בעל ההילולא בדרושים עה"פ¹⁹, שזה קאי על ביאת מצרים, שעל זה נאמר (בפרשה שהפטרה על זה היא הבאים ישרש יעקב) ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה²⁰, שב"הבאים" זה הי' הישרש יעקב, ואז התחיל היציץ ופרח ישראל, עד באופן דומלאו פני תבל תנובה. דאע"פ שזה יהי' בגלוי בביאת משיח צדקנו, כאמור, הרי מכיון שזה תלוי במעשינו ועבודתינו, החל מעבודת בני ישראל כפי שהיתה בהיותם בגלות מצרים, שזה התחיל בירוד ירדנו²¹, בירידת יעקב למצרים [ברגע הראשון, שלכן נאמר²² רדו שמה, שזהו בגימטריא מאתיים ועשר שנים²³, ואח"כ במשך כל שנים אלו, דאע"פ שאז הי' ויחי יעקב²⁴ ועוד כו"כ ענינים, הרי בערך ליעקב ובניו זהו ענין הנקרא גלות וירידה], הנה מכיון שהירידה היא צורך עלי', מזה גופא מובן שאין זו ירידה אמיתית, אלא שאז מתחילה העלי' ברגע הראשון של הירידה. ולכן נאמר

(19) תו"א שם נג, ג.
 (20) ר"פ שמות (א, א).
 (21) מקץ מג, כ.
 (22) שם מב, ב.
 (23) פרש"י עה"פ.
 (24) ר"פ ויחי (מו, כח).

(13) הלי' גירושין פ"ב ה"כ.
 (14) ויקרא ג, טז.
 (15) סוף הלי' איסורי מזבח.
 (16) יו"ד סרמ"ח ס"ח.
 (17) יומא כא, ב.
 (18) רמ"א או"ח סתרע"א ס"ב.

הבאים, שמיד כשהי' בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו, אז כבר הי' ישרש יעקב, מהרגע הראשון והלאה זה הי' ענין של השרשה, ואח"כ נעשה כימי צאתך מארץ מצרים²⁵, כימי לשון רבים, כמבואר בארוכה בכמה דרושים²⁶ שכל הגאותות החל מגאותת מצרים, שגאותת מצרים החלה כשהקב"ה הבטיח ליעקב²⁷ אל תירא מרדה מצרימה מכיון שאנכי אעלך גם עלה, שאז זה התחיל, וזה נמשך עד שיהי' גם בגלוי למטה מעשרה טפחים הומלאו פני תבל תנוכה עי"ז שיציץ ופרח ישראל.

ועל זה נאמר ירוד ירדנו, ואח"כ אעלך גם עלה, וכמבואר בדרושים, גם של בעל ההילולא, באותה פרשה, שהתחלתה היא בדרושים עה"פ ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה²⁸ (ואח"כ מסיים עם ענין ההפטרה הבאים ישרש יעקב וקודש ישראל להוי' ראשית תבואתו), שענין זה מסופר בתורה שתי פעמים, פעם אחת בפרשת ויגש²⁹ ופעם שני' בפרשת שמות, שזהו בהתאם לנאמר שהירידה למצרים נקראת ירוד ירדנו, ועל זה נאמרת גם ההבטחה ואנכי אעלך גם עלה, שזה קשור עם הירידה, ומזה גופא מובן שהרגע הראשון דאעלך מתחיל ג"כ ברגע הראשון דירוד ירדנו, ברגע הראשון לירידת מצרים. ובזה אפשר גם להסביר, עכ"פ ברמז, את מה שנאמר³⁰ שיוכבד נולדה בין החומות, שזהו הרגע בזמן והמקום בשטח המחבר את בני ישראל כפי שהם בארץ ישראל קודם הירידה לכפי שהם במצרים, שזהו בין החומות, שאז היתה הולדת יוכבד שעל ידה ובתה נעשה הענין דבתים, ויעש להם בתים³¹, וזה הי' הענין דמושיען של ישראל³², שמשעה גואל ראשון הוא גואל אחרון³³.

ועל זה מבאר בדרושים²⁸, דמה שנאמר בויגש ומה שנאמר אח"כ בפרשת שמות, זהו כללות ענין הגלות והגאולה, כפי שהי' בגלות מצרים וגאולת מצרים, ואח"כ בגלויות שלאחרי מתן תורה והגאולה, עד לגאולה השלימה שתהי' ע"י משיח צדקנו. ובדוגמת הגלות הראשון שהי' בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה³⁴, שהיו צריכים לזה כדי לקבל את התורה, נגלה

(25) מיכה ז, טו.

(26) ד"ה כימי צאתך תשיח (סה"מ תשיח ע' 159). וראה גם ד"ה הנ"ל שנה זו (נדפס לקמן).

(27) ויגש מו, ג"ד.

(28) תו"א שם מט, א ואילך. וראה גם תו"ח ר"פ שמות (א, א ואילך). אוה"ת שמות ע' ז ואילך.

(29) שם, ח ואילך.

(30) סוטה יב, א. ב"ב קב, רע"א.

(31) שמות שם, כא.

(32) שמור"ר פ"א, כד. סוטה שם, ב. וראה שיחת ש"פ ויגש תשל"ב (לקו"ש ח"כ ע' 223).

(33) ראה שמור"ר פ"ב, ד. זח"א רנג, א. שעה"פ להאריז"ל פ' ויחי. תו"א משפטים עה, ב. לקו"ש ח"א ע' 8 ואילך.

(34) שמות ג, יב.

דתורה שניתנה אז בגלוי על מנת ללמוד בגלוי, עד"ז הי' אח"כ הגלות שלאחרי זה, ובפרט הגלות האחרון שלא נודע קיצו³⁵, מכיון שמדובר על הענין בתורה שלא נודע קיצה, הענין דפנימיות התורה, שבה הוא אמיתת הענין דארוכה מארץ מדה ורחבה מיני ים³⁶, משא"כ בנגלה דתורה הרי אדרבה כל ענין קיום המצוות הוא דוקא במדידה והגבלה, ועד"ז יש גם כמה ענינים בנגלה דתורה שרובם ככולם הם ענינים של מדידה והגבלה, ואפילו כשנאמר שאפשר לחדש עד עלמות אין מספר, שזה קאי על הלכות (כמו שנאמר בדרוש), הרי הן אמת שזה יכול להיות אין מספר³⁷, אבל כפי שזהו בפועל זהו ענין שבמספר, ואדרבה אז זה יוצא במעשה בפועל, שיש לו בזה מסקנא לפועל. משא"כ פנימיות התורה, שזה קשור עם סתים דנשמתא וסתים דקוב"ה³⁸, אפילו כפי שזהו בגלוי יש בזה יותר הענין דאמונה מאשר הענין דהבנה והשגה, אע"פ שגם שם צריך להיות הלימוד באופן דהבנה והשגה, אבל ענינה הוא שמההבנה והשגה יבוא להכרה שיש למעלה מהבנה והשגה, וזה מקשר אותו ועי"ז נעשה דבר אחד עם סתים דקוב"ה. דגליא דקוב"ה זהו ע"י מעשיו ופעולותיו, שע"י נגלה כחו, שכל זה הוא במדידה והגבלה, החל מעשר ספירות, עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר³⁹, משא"כ סתים דקוב"ה, שכשמו כן הוא, ענין של סתים, את זה אי אפשר לתפוס במדידה והגבלה, עד"ז בסתים דאורייתא, ועד"ז בסתים דנשמתא, שנעשים כולא חד (כדאיתא בזהר פרשת אחרי³⁸). ועד"ז מובן גם בנוגע לכל אחד כשלומד פנימיות התורה, שיש לו אז את הארוכה מארץ מדה ורחבה מיני ים בפועל, דהן אמת שלומד ומתייגע עד שזה נמצא אצלו בהבנה והשגה דשכל הנפש האלקית, ומסביר את זה שיהי' מובן גם לשכל דנפש הבהמית, הרי סוף כל סוף התוצאה שלו מזה הוא ענין האהבה לה' ויראה לה' (שלזה מגיע ע"י ההתבוננות⁴⁰), שאמיתת ענין האהבה והיראה היא שנעשה דבר אחד עם הנאהב ועם מי שיש לו יראה ממנו, ובביטול במציאות, שכל מציאותו נעשית מציאות האדון⁴¹. משא"כ הענין דלאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא⁴² בנגלה דתורה, שמזה יהי' פסק דין למעשה בפועל בעולם הזה, ששם כל הענינים חתוכים, כדאיתא הלשון על תורה שהיא גם ענין של חתוכה⁴³.

(40) ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ב ה"ב.
 (41) ראה המשך תרס"ו ע' שכ"ז. ובכ"מ.
 (42) יומא כו, א.
 (43) ראה ירושלמי סנהדרין פ"ד ה"ב. מס' סופרים פט"ז מ"ה. מדרש תהלים יב, ז.

(35) ראה יומא ט, ב.
 (36) איוב יא, ט.
 (37) שה"ש ו, ח. תו"א שם (מט, ב) ע"פ שהש"ר פ"ו, ט (ב). זח"ג רטז, סע"א. ועוד.
 (38) ראה זח"ג עג, א.
 (39) ספר יצירה פ"א מ"ד.

ועל זה נאמר, שכדי להגיע לנגלה דתורה, ובפרט שבזה ניתנה גם פנימיות התורה, אבל באופן נסתר (כידוע הלשון⁴⁴ שמתן תורה לא יהי עוד הפעם, אלא הכל ניתן אז, רק שהיו ענינים בגלוי וענינים בנסתר ובפנימיות⁴⁵), הי' ע"י הגלות הראשון, גלות מצרים, עם כל הפרטים המפורטים בפסוק (כמובא גם בדרושים דשמות). ואח"כ ישנם הגלויות שלאחרי זה, החל מגלות בבל, אנת הוא רישא דדהבא⁴⁶, עד לגלות אדום, שזה העקבתא דעקבתא, ועד כפי שזה בספירות שלעו"ז, ענין הכתר שלעו"ז⁴⁷ וענין הנוקבא ומלכות שלעו"ז⁴⁸, שאת כל זה מהפכים, אתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקו⁴⁹, כמבואר בארוכה בתניא⁵⁰ ובדרושי בעל ההילולא בכמה מקומות⁵¹, שזה נפעל ע"ז שישנו בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה עד עבודת פרך⁵², כדמפרש בזהר⁵³ ומבואר בארוכה בדרושים²⁸ שבחומר דא קל וחומר ובלבנים דא ליבון הלכתא, עד בעבודת פרך, שמשנה טבעו, כדמפרש בגמרא⁵⁴ שעבודת פרך היא מצד זה שמשנה את המלאכה, מלאכת נשים לאנשים, ועד"ז מובן גם בעבודה ובלמוד התורה, דאינו לומד תורה כפי שמוסכם אצלו (ווי בא עם קומט אויס) שהתורה צריכה לרצות, אלא הוא מוציא מהתורה את הכללים ועל פיהם הוא לומד תורה, שהכלל הראשון הוא שפתותיו נוטפות מור⁵⁵, אל תקרי מור אלא מר⁵⁶, שזוהי ההתחלה כדי שאח"כ יהי נפשי כעפר לכל תהי', שאז פתח לבי בתורתך⁵⁷. וזה נפעל בגלויות שלאחרי זה, בתור הקדמה לכך שצריכים לקבל אח"כ את פנימיות התורה, עד באופן דישיקני מנשיקות פיהו⁵⁸ [וממשיך כי טובים דודיך מיין, שזה פועל גם בדברי סופרים ודברי תורה (שזהו דודיך מיין, כמבואר בגמרא⁵⁹, ובאריכות במדרש⁶⁰), שזה נפעל ע"ז שישנו לימוד פנימיות התורה, שאז גם הענין דנגלה דתורה נעשה באופן שבאין ערוך נעלה יותר מכפי שהי' עד אז. וזה

(50) פכ"ז.

(51) ראה תו"א ויחי מו, ג. לקו"ת ברכה צו, ג.

שה"ש מא, א. ועוד.

(52) שמות א, יד.

(53) ח"ג קנג, א (ברע"מ).

(54) סוטה יא, ב.

(55) שה"ש ה, יג.

(56) שבת ל, ב.

(57) תפלת „אלקי נצור" (ברכות יז, א).

(58) שה"ש א, ב ובפרש"י.

(59) ע"ז לה, א ובפרש"י.

(60) שהש"ר עה"פ.

(44) סה"מ תרמ"ד (קה"ת, תשמ"ט) ע' שי. תרמ"ז ע' פז. תרנ"ו ע' שנו. המשך תרס"ו ע' כג. שם ע' תקמו. תער"ב ח"א ע' שסו. סה"מ תער"ב תרע"ו ע' קיג. עטר"ת ע' רצא. תרפ"ה ע' קצט. תש"ט ע' 57 (השני). ועוד.

(45) ראה תו"א ויגש מד, ד. ובכ"מ.

(46) דניאל ב, לח. וראה שמו"ר פל"ה, ה. תו"א מקץ מא, ג.

(47) ראה מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ס"ע י. וש"נ.

(48) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ו ע' פח.

(49) ראה זח"א ד, א.

קשור גם לכך שדוקא אז יהי' כמצות רצונך, שזה קשור עם לימוד שמביא לידי מעשה⁶¹, שנעשית השלימות בלימוד נגלה דתורה, עד כפי שהענין הוא בפשטות, שיש כמה ענינים שתשבי יתרץ קושיות ואבעיות⁶², ועד"ז גם כדאיתא בגמרא בכמה מקומות⁶³ שמשה ואהרן עמהם, שדוקא אז יידעו מהם כיצד הענינים צריכים להיעשות, שזהו מצד החידוש שפנימיות התורה פועלת בנגלה דתורה, שמעין זה הוא גם בזמננו אלו].

וזוהו הסיפור השני המסופר בואלה שמות, לאחרי הסיפור בויגש, שהירידה הראשונה שהיתה היא (כמו שמסביר⁶⁴ גם במשל) כמו שחכמה מתלבשת במחשבה, שזהו בויגש, ואח"כ זה נמשך בדיבור, ועד"ז כמו שזהו בעלמין סתימין ועלמין דאתגליין⁶⁵, ועד"ז כמו שזהו בעבודת האדם, שמחשבה היא לעצמו, די שומר בדרך אפשר שזהו הענין דטוב לשמים, ואח"כ ישנה הירידה כפי שזה נמשך בטוב לבריות⁶⁶, שזה עלמין דאתגליין, דדיבור הוא דוקא כשישנו זולת, ובשבילו הוא עיקר הדיבור (אף שניתוסף עי"ז גם אצל האדם המדבר). ועל זה נאמר שישנה העלי' השני', אנכי אעלך גם עלה, כפי שמסביר בעל ההילולא שהעלי' הראשונה היתה בגאולת מצרים, משא"כ הגם עלה (ש"ג) הוא באופן של הוספה) יהי' בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

וזוהו מה שנאמר הבאים ישרש, שע"י הבאים מצרימה, שאז התחיל הישרש יעקב, ואח"כ הי' תעבדון את האלקים על ההר הזה, מתן תורה, ואח"כ נעשה ההמשך בכל הענינים והעבודה דיישרש יעקב במשך כל זמן זה, עד שמגיע ליציץ ופרח ישראל, עד שומלאו פני תבל תנובה שנעשה בכל העולם כולו, אפילו באומות הארץ, אהפוך אל כל העמים כולם לעבדו כולם שכם אחד⁶⁷, עד והיתה להוי' המלוכה⁶⁸, וכמו שנאמר ג"כ⁶⁹ לתקן עולם במלכות שד-י, שכל העולם נעשה במעמד ומצב אחר, וכידוע⁷⁰ גם בנוגע לשתי התקופות בימות המשיח, התקופה הראשונה שאין בין עולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד

66 ראה קידושין מ, א. אוה"ת בראשית לג, א ואילך. משפטים ע' א'קנו. שם ע' א'קסא ואילך. ועוד.

67 ע"פ צפני' ג, ט.

68 עובדי' א, כא.

69 תפלת „עלינו לשבח“ (ב, ועל כן“).

70 ראה בארוכה לקו"ש חכ"ז ע' 191 ואילך. הדרן על הרמב"ם יו"ד שבת תשמ"ז.

61 קידושין מ, ב. ב"ק יז, א.

62 תויו"ט סוף מס' עדויות. של"ה חלק תושבע"פ כלל אות ת' (תט, א). וראה זח"ג כח, א. ערוך השלם בערכו.

63 יומא ה, ב. וראה תוד"ה אחד – פסחים קיד, ב.

64 תו"א שמות שם נ, א ואילך.

65 ראה תקו"ז בהקדמה (יז, א). ריש תכ"ב.

מלכיות בלבד⁷¹, ואח"כ כפי שבאות אח"כ כל ההפלאות, עד להפלאה דונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו⁷², כמבואר גם בעבודת הקודש לר' מאיר בן גבאי⁷³, ובארוכה יותר בדרושי חסידות בכלל, ובארוכה בדרושי אדמו"ר האמצעי בכו"כ מקומות⁷⁴.

ועל זה נאמר שישנו הענין דישרש, דלכאורה נשאלת השאלה⁷⁵ למה היתה כזאת, שהיתה הירידה במצרים הנקראת ערות הארץ⁷⁶, ועוד לפני זה כללות ירידת הנשמה דוקא מאיגרא רמה לבירא עמיקתא⁷⁷, שעל זה נאמר שזהו בדוגמת ישרש, שכדי שהגרעין יוקלט ויזרע ויכה שרשים עד באופן שיוצא מזה היציץ ופרח, וזה צריך להיות דוקא באופן זה, וכדאייתא על זה הלשון⁷⁸ שכאשר זה מונח על השולחן לא יהי' נפעל מאומה, אלא צריך שזה יהי' זרוע בארץ חפץ, שאתם תהיו לי ארץ חפץ⁷⁹ [כידוע תורת הבעש"ט⁸⁰ שזה קאי על כל אחד מישראל, שבדיוק כמו שבארץ נמצא כל הון יקר, אבנים טובות ומרגליות, כמו כן הוא בכל אחד מישראל, שבכאו"א יש נפש השנית בישראל שהיא חלק אלוקה ממעל ממש⁸¹], וכאשר נשרש תורה ומצוות בארץ חפץ זו, דוקא אז נעשה יציץ ופרח ישראל, עד שזה פועל גם ומלאו פני תבל תנובה. וזה גם מסביר בנוגע לקודש ישראל להוי' ראשית תבואתו, שאע"פ שתבואתו של הוי' היא תורה, לכו לחמו בלחמי⁸² של הקב"ה, נאמר שיש אף ראשית תבואתו, שזהו דוקא ישראל, שדוקא על נשמה בישראל נאמר שעלה במחשבה⁸³, וכידוע הפירוש בזה⁸⁴ שבמחשבה גופא זהו בתכלית העלי' במחשבה, וזוהי נשמה של יהודי, והיא דוקא יורדת מאיגרא רמה לבירא עמיקתא, ויש בה את שני הקצוות, שעלה במחשבה, כמבואר בארוכה גם בהכתבי יד (ביכלאך) שיצאו זה עתה בפדיון שבויים שזהו למעלה אפילו מהמחשבה אחת והסקירה אחת שבה ברא הקב"ה את כל סדר ההשתלשלות⁸⁵, דמחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר⁸⁶, וכמו

(71) ברכות לד, ב. וש"נ.

(72) ישע"י מ, ה.

(73) ח"ב פל"ח ואילך.

(74) ראה תו"ח שמות לא, ב ואילך. אמרי בינה

שער הק"ש פפ"ח. ועוד.

(75) ראה תו"א שמות נג, ג ואילך. ובכ"מ.

(76) מקץ מב, ט. יב.

(77) ל' חז"ל – חגיגה ה, ב.

(78) תו"א שם, ד.

(79) ע"פ מלאכי ג, יב.

(80) כש"ט (הוצאת קה"ת) הוספות סמ"ד (פא,

א). וש"נ.

(81) תניא רפ"ב.

(82) משלי ט, ה.

(83) ראה ב"ר פ"א, ד.

(84) ראה סה"מ ה"ש"ת ע' 17.

(85) ראה ר"ה יח, א. וראה עט"ר שער ר"ה פ"ד.

ובכ"מ.

(86) ב"ר פ"א, ד.

שמסביר שזה קאי על כל אחד מישראל, שהוא לומד תורה ומקיים מצוות, שאפילו אלה שהם היפך מצדיקים ג"כ מלאים מצוות כרימון⁸⁷. ועד"ז יש שישים ריבוא אותיות לתורה ר"ת ישראל⁸⁸, שלכל אחד מישראל יש אות בתורה, ובשלימות של אות זו תלוי' קדושת כל התורה כולה. ועל זה נאמר שזהו קודש להוי', קודש מילה בגרמי⁸⁹, שזהו למעלה מכל סדר ההשתלשלות, ועד שזהו למעלה מתבואתו, ועי"ז נעשה אח"כ הענין דיציץ ופרח ישראל, עי"ז שלפני שניתן השם ישראל כבר הי' ענינו ושמו הענין דיעקב, ודוקא אז ישרש יעקב, שההכנה לישראל היא גם ונפשי כעפר לכל תהי', שזהו ענין העקב, עפר שדשין עליו בעקבו⁹⁰, ועי"י ישרש יעקב צומח מיעקב ישראל, עד שזה נעשה באופן דיציץ ופרח ישראל, ועד שנעשה ומלאו פני תבל תנובה.

ועל זה נאמר ומוסבר, שאע"פ שבגלות מצרים היתה צריכה להיות עבודת פרך כפשוטה, והי' צריך להיות בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה כפשוטה, הנה בגלות זה, מכיון שהקב"ה יודע באיזה מעמד ומצב נמצאים, הנה לזה מספיק ובזה יוצאים י"ח, ואדרבה בזה הוא תכלית השלימות, שבמקום בחומר כפשוטו יהי' קל וחומר ובמקום בלבנים יהי' בליבון הלכתא, ובמקום בכל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך הוא משנה טבע מדותיו, או כלשון השני שמשנה את המדות הטבעיות שלו⁹¹. ובזה הוא יוצא י"ח ופועל שמהבאים ישרש יעקב שהתחיל בגלות מצרים, ואח"כ כפי שהי' בעיקר לאחרי מתן תורה, שאז נעשית התמיהה ויסורי הגלות שלא בערך, שרואים בגלוי את העילוי דיהודי שנעשה דבר אחד עם ענין התורה שלומד, כמבואר בארוכה בתניא⁹² שהתורה והאדם הלומד ונותן התורה נעשים דבר אחד, ואעפ"כ הוא נמצא בגלות. ועי"ז שהוא מוסיף בלימוד התורה, בענינים של בחומר ובלבנים, ובכל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך, החל גם ממלאכת פרך, יוצאים בזה י"ח ענין הגלות. ומכיון ששמעתתא (לימוד התורה) בעי צילותא⁹³, כידוע הסוגיא בעירובין⁹⁴ שאפילו טירחא קלה כבר מבלבלת ג"כ ללימוד התורה כרצון הקב"ה, עוזר הקב"ה ונותן הרווחה בפרט בסוף זמן הגלות, כמו שמסיים הרמב"ם בסוף הלכות מלכים, שכאשר אין דאגות, ומעדנים מצויין כעפר, ואין שעבוד של אומות העולם, אז תרבה החכמה והדעת

אדמו"ר מהור"י צ"ח ע' תנח (,,התמים" ח"ג ע' סו [298]) ואילך.

(92) פ"ה.

(93) מגילה כח, ב. עירובין סה, א.

(94) שם.

(87) עירובין יט, א. חגיגה בסופה.

(88) מג"ע אופן קפו.

(89) זח"ג צד, ב.

(90) ראה ב"ר פמ"א, ט ובמ"כ שם.

(91) ראה לקו"ד ח"א נו, א"ב. אגרות-קודש

ולומדים תורה כרצון הקב"ה. וכן תהי' לנו, שיוסיפו בלימוד הנגלה ובלמוד החסידות (שבה נתגלתה פנימיות התורה), ולימוד מביא לידי מעשה, קיום המצוות בהידור כמצות רצונך. וזה נעשה ההכנה קרובה ובגלוי לביאת משיח צדקנו שילמד תורה את כל העם כולו⁹⁵, ואז יקיימו כמצות רצונך בכל הפרטים, ובכל המקומות, כי עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות⁹⁶, ויוליכנו קוממיות לארצנו, לארץ ישראל כפשוטה, ארץ ישראל לגבולותי⁹⁷, בקרוב ממש ובשמחה ובטוב לבב.

96) ראה ספרי דברים בתחלתו. פס"ר פ' שבת ור"ח. יל"ש ישע"י רמז תקג. לקו"ת מסעי פט, ב. 97) ע"פ מסעי לד, ב.

95) ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב. לקו"ת צו יז, א"ב. שער האמונה (לאדהאמ"צ) פנ"ו (פט, א ואילך). סהמ"צ להצ"צ קי, ב ואילך. סה"מ תרח"ץ ס"ע ר ואילך. ועוד.

בס"ד. התוועדות אור ליום ג', כ"ד טבת ה'תשל"ח*

הנחה בלתי מוגה

— שיחה א' —

א. הרי זה יום ההילולא של אדמו"ר הזקן, מייסד חסידות חב"ד – שזהו גם המשך וביאור פנימי לתורת החסידות הכללית של הבעש"ט.¹

[שהשייכות ביניהן היתה עד כדי כך, שכידוע מסיפורי רבותינו נשיאינו, עד לסיפור נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר, שהוא קרא אותו בשם "סבא" ("זיידע"),

ועד כדי כך שכידוע בשקלא וטריא בין אדמו"ר הזקן לנכד של הבעש"ט, שגם אז הודגש שהוא נכד והבעש"ט הוא סבו³].

ב. וכשמו כן הוא, כמ"ש אדמו"ר הזקן עצמו בשער היחוד והאמונה⁴ ששמו אשר יקראו לו בלשון הקודש מהוה ומחי' ומקיים אותו,

והרי ידוע הביאור על שמו, הן מהבעש"ט והן אח"כ מחסידים, עד נשיא דורנו שגילה ופירסם והורה להדפיס זאת, ש"שניאור" זהו אור הנגלה ואור הפנימי, אור החסידות⁵.

וכמו כן ידוע הביאור בשם השני, שזהו אותיות "לזמן"⁶, שאחד מהביאורים בזה⁷ הוא – להמשיך את ה"שני אור",

דלכאורה אור הוא למעלה מהעולם, ובפרט אור התורה⁸, שאפילו כפי שהיא עומדת כבר באופן של אור והמשכה, ג"כ "קדמה לעולם", ולא סתם קדימה אלא "אלפיים שנה"⁹, כמבואר בתורת החסידות הביאור בזה¹⁰,

וענינו הי' להמשיך זאת ב"לזמן", במקום זמן, עד בעולם הזה התחתון שאין תחתון למטה הימנו¹¹.

(5) חוברת י"ט כסלו ע' 9. לקו"ד ח"א פג, א. ראה לקו"ש ח"ו ע' 37 ואילך. וש"נ.

(6) לקוטי לוי"צ אג"ק ע' רנד. וראה אגרות-קודש אדה"ז ח"א (קה"ת, תש"מ. תשמ"ז. תשפ"א) ס"ע רט-רי.

(7) לקו"ש שם ע' 41.

(8) ראה כתובות קיא, ב. תניא ספלו"ו.

(9) ראה מדרש תהלים צ, ד. ב"ר פ"ח, ב. ויק"ר פי"ט, א. תנחומא וישב ד. וש"נ. זח"ב מט, א.

(10) ראה סה"מ תש"ח ע' 272 ואילך. וש"נ.

(11) תניא רפלו"ו.

(* תוכן התוועדות זו הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, ונדפס בלקו"ש חכ"א ע' 273 ואילך. תוכן מסי"ד הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א (בשילוב שיחת ש"פ ואתחנן תשל"ז), ונדפס בלקו"ש ח"ט ע' 38 ואילך. בהוצאה זו נדפס הנחה בלתי מוגה.

(1) ראה לקו"ש ח"ד ע' 1138.

(2) אגרות-קודש אדמו"ר מהורי"צ ח"ב ע' שסב ("התמים" ח"ב ע' נו [עה, ב]). "היום יום" כו אייר.

(3) אגרות-קודש ("התמים") שם. וראה לקו"ש שם ע' 1136 ואילך.

(4) רפ"א.

ג. וכפי שרואים זאת בכל פעולותיו, שסוף כל סוף היתה התכלית והמטרה וה"סוף מעשה"¹², שיומשך מעשה בפועל,

ושזה יגיע עד לפינה נידחת במקום, ועד לפינה נידחת בזמן – בכמה דורות לאחריו, עד בדור דעקבתא דמשיחא, בחושך כפול ומכופל (שאין להאריך בזה מטעמים מובנים) – ששם יבקע ה"שני אור" ביחד, עד שזה נעשה תיבה אחת.

ושזה יפעל בזמן ובמקום, להעמידם שהם יעמדו בדרגא של אור.

ד. ואת זה רואים בזכיות שהחשיבו אדמו"ר הזקן וחסידים¹³, שהכל הי' בענינים כאלה שבהם "טוב לשמים וטוב לבריות"¹⁴.

ובתורה גופא ישנו ה"שני אור" דתורה, נגלה דתורה ופנימיות התורה, או כפי שנקרא בזהר¹⁵ "גופי תורה" ו"נשמתא דאורייתא", שבענינם הם בערך לענין ד"טוב לשמים וטוב לבריות".

וזה בא בהדגשה יתירה בשנה זו, שהקביעות דיום ההילולא היא ביום שלישי שהוכפל בו כי טוב¹⁶, וכמדובר כמה פעמים בהתוועדויות האחרונות במשך שנה זו באריכות אודות הענין ד"טוב לשמים וטוב לבריות".

ה. ולכן גם, כמדובר כמה פעמים¹⁷ שמכל ענין יש להפיק את ה"בכך",

בדיוק כמו שבתורה ישנה המסקנא להלכה במעשה בפועל, שזה גם מסייע שהלומד יתעמק יותר, מכיון שידוע שהולכים לפסוק דין בפועל ע"פ השקלא וטריא שלו,

ועד"ז (ויתירה מזה) הוא בנוגע למצוות [שתלמוד תורה הוא גם אחת מרמ"ח מצוות עשה, ואדרבה – אחת מהגדולות בזה]¹⁸, שענינן הוא כמ"ש אדמו"ר הזקן בעל ההילולא בארוכה בתניא¹⁹ ובכמה מקומות, שאם כיון את כל הכוונות – לא זה הוא ענין המצוה, אלא ענין המצוה הוא המעשה בפועל.

[אלא שבמעשה בפועל, הנה במצוות מעשיות המעשה בפועל הוא ענין המעשה כפשוטו; אח"כ ישנו ענין המעשה במצוות התלויות בדיבור, ש"עקימת שפתיו הוי מעשה"²⁰;

ועד"ז במצוות התלויות במחשבה, שלכאורה שם לא שייך גם "עקימת שפתיו" ואדרבה – אלו הן עיקר המצוות, אהבה ויראה, שאהבה כוללת כל רמ"ח מצוות עשה

16) פרש"י בראשית א, ז (מב"ר פ"ד, ו).

17) ראה סה"מ פורים ע' כו. וש"נ.

18) ראה הלי' ת"ת לאדה"ז פ"ד ה"ב-ג.

19) פל"ח.

20) סנהדרין סה, א.

12) נוסח פיוט "לכה דודי".

13) ראה לקו"ד ח"ד תשיח, ב.

14) ראה קידושין מ, א. אה"ת בראשית לג, א ואילך.

15) משפטים ע' א'קנז. שם ע' א'קסא ואילך. ועוד.

16) ח"ג קנב, א.

ויראה כוללת כל שס"ה מצוות ל"ת (כדאיתא בתניא²¹) – מבאר נשיא דורנו בכמה ממאמריו²² שהאהבה ויראה צריכות להתבטאות באופן כזה שיהי' ניכר בבשר הלב (שהמדות משכנן בלב), ששלימות קיום המצוה דאהבה ויראה היא כשזה מתבטא בתנועות הלב כפשוטו.

וכפי שרואים זאת גם בפועל, כיצד אהבה אמיתית ויראה אמיתית פועלות פשוט בלב כפשוטו, ואדרבה – עי"ז נעשה הלב בריא יותר, והוא ממלא תפקידו להיות דירה לו יתברך בתחתונים עי"ז ששם שוכנת אהבה ויראה באופן ד"דירה", ששם הוא כל העצמות (וכמובן בארוכה מביאור ענין הדירה במאמרי רבותינו נשיאינו²³).

ו. ולכן גם הכוונה של כל התוועדות, ועאכו"כ של התוועדות הקשורה עם ענין שאירע עם נשיא הדור [נשיא דורנו – שהוא הממלא מקום של הנשיא הראשון של תורת חסידות חב"ד, אדמו"ר הזקן], היא – שיומשך במעשה בפועל.

שלכל לראש – ולא צריכים לחפש רחוק יותר – אלה הם הענינים הגלויים בשמו: שזהו "שני אור" בלימוד התורה, בנגלה ובחסידות, שפנימיות התורה ענינה הוא ענין התפילה וההתקשרות דסתים דקוב"ה עם סתים דנשמתא; ושיומשך "לזמן", בעניני זמן ומקום, שהם ענינים של מעשה בפועל – קיום המצוות בהידור.

וכדי שכל הענינים יהיו בשלימותם – הרי צריכה להיות הקדמת עבודת התפילה, כפי שמבאר אדמו"ר הזקן בכמה מקומות (גם בלקו"ת שלו בפרשת ברכה²⁴), ולאחרי זה, כדי שהתורה ומצוות יעלו למעלה, צריכה להיות שוב עבודת התפילה, "סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה"²⁵.

ז. ובכללות, זהו הענין דתורה וצדקה, שצדקה הוא ענין שבדוגמת ומקיף ותוכן הענין דכל המצוות²⁶,

דכאשר ישנו ה"משפט" וישנו ה"צדקה", הנה אז – כפי שמבאר אדמו"ר הזקן בדרושים²⁷ עה"פ²⁸ "ציון במשפט תפדה ושבי' בצדקה" – זה מקדים ומזרז וממשיך לזמן ומקום דעולם הזה התחתון את ה"תפדה" ו"ושבי'",

במהרה בימינו ממש, ע"י משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו.

(21 פ"ד.

(25 ויצא כח, יב. ראה זהר ח"א רסו, ב. ח"ג רמג, א. שו, ב. תקר"ז תיקון מה (פג, א). וראה סה"מ קונטרסים ח"ב שיח, סע"ב ואילך. ד"ה ואברהם זקן שנה זו (נרפס לעיל). ועוד.

(26 ראה תניא פל"ז (מה, ב). אגה"ק סל"ב. תו"א וישב כט, ג.

(27 לקו"ת ר"פ דברים.

(28 ישע"א, כז.

(22 ראה סה"מ קונטרסים ח"א רסו, ב. ח"ב רצ, ב ואילך. תרצ"ז ע' 215. ע' 282 (תש"י ע' 224). היש"ת ס"ע 112 ואילך. תש"ד ע' 214. וראה לקו"ש ח"א ע' 32 ואילך.

(23 אוה"ת בלק ע' התקצו. סה"מ תרל"ה ח"ב ע' שנג. וש"נ. המשך תרס"ו ס"ע ג. סה"מ תרע"ח ע' קצג. סה"מ בראשית ח"ב ע' סו. וש"נ.

(24 צו, ב.

[אחרי שיחה זו ניגנו "נודע ביהודה"].

— שיחה ב' —

ח. כדי לשלול ("באָוּאַרענען") מיד בהתחלה את השאלה הידועה²⁹ בנוגע להתנהגות ביום היאָרצייט, יום ההילולא –

ישנה ראי' על זה מאדמו"ר הזקן עצמו, שזה מבטל מיד את השאלה בנוגע להתוועדות ביום ההילולא שלו, דלכאורה, כמוזכר, יש בזה שאלה של דין בשולחן ערוך וכו' (ואין כאן המקום להאריך בזה).

והיא – כידוע תורת הבעש"ט³⁰ על "מדעתו" ו"שלא מדעתו"³¹, שקודם שואלים אצלו מה דעתו ("ווי קומט באַ עם אויס") בענין מסויים, והוא אומר כדעתו, ואח"כ "שלא מדעתו" כבר אין צורך לשאול פעם שני'; יכול להיות גם "שלא מדעתו" – כי הוא עצמו פסק את הדין, שבמקרה מסויים צריכה להיות ההנהגה כך וכך.

וכאן מצינו הוראה ברורה מאדמו"ר הזקן, שלמרבת הפלא לא שמו לב לכך:

אחת מהשמחות הכי גדולות שהיו אצל אדמו"ר הזקן – הרי מובן שאין זה ענין פרטי, או ענין המיוחד לו (אע"פ שהוא נשמה כללית), אלא מה שנוגע לכלל ישראל, ומה שנוגע לתורה ולמצוות; שלכן אחת מהשמחות הכי גדולות מזמנו של אדמו"ר הזקן ואילך הוא הענין די"ט כסלו, ועד שנשיא דורנו קורא לזה באחד המכתבים שלו³² בשם "חג החגים" (כמדובר פעם הביאור בדבר³³).

וכאשר מסביר אדמו"ר הזקן את הענין די"ט כסלו,

[שכאמור, זה הי' ענין הנוגע לכל בני ישראל עד סוף כל הדורות, ונוגע לכל התורה כולה (ומעצמו מובן שזה נוגע לאדמו"ר הזקן, שהרי "בדידי" הוה עובדא"³⁴, אבל זה הי' בתור ענין ש"הכל צריכין לו"; לא רק "רבים צריכין לו"³⁵, אלא "הכל צריכין לו"), כמבואר בענין ד"יפוצו מעיינותיך חוצה"³⁶, שזה התחיל אחרי הענין שעליו ישנה ההתוועדות די"ט כסלו, ובזה קשור ה"קאתי מר דא מלכא משיחא"³⁶ (כידוע השיחה בזה³⁷), שזהו ענין הכי כללי לכל העולם כולו ולכל סדר ההשתלשלות, עד אפילו לאומי

33) ראה לקו"ש ח"ה ע' 436.

34) ע"פ ל' חז"ל – עירובין ו, ב. ובכ"מ.

35) ל' חז"ל – מו"ק כא, א.

36) ראה אגה"ק הידועה דהבעש"ט – נדפסה

בכש"ט (הוצאת קה"ת) בתחילתו.

37) ראה סה"ש תורת שלום ס"ע 112 ואילך.

29) ראה אגרות קודש אדמו"ר מלך המשיח שליט"א חכ"ו ע' קכו הערה ד"ה יום שמחתו.

30) ראה לקו"ש ח"ד ע' 1207. וש"נ. ח"ו ע' 283. וש"נ.

31) אבות פ"ג מט"ז.

32) אגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ז ע' ל (נעתק בהקדמה ל"היום יום").

הארץ, כמו החידוש שיהי' בביאת המשיח, "אהפוך אל (כל ה)עמים . . כולם . . לעבדו (כולם) שכם אחד"³⁸,

הוא מסביר³⁹, שבזמן – הי' זה ביום שהוכפל בו כי טוב, והיום בחודש – י"ט כסלו, שעל זה אינו כותב האם זהו ענין גדול או ענין קטן; ואח"כ אומר שזה הי' ה"יום הילולא רבא" של המגיד.

דלכאורה, הילולא צריכה לעורר תנועה הפכית (ע"פ השאלה האמורה לעיל); אבל רואים, שיש ענינים ואנשים וכו' (שאינן כאן המקום להאריך בזה) שאצלם הילולא, ובפרט "הילולא רבא", מעוררת ונעשה מזה "חג החגים", כפי שפסק אדמו"ר הזקן בנוגע לרבו, המגיד ממעזריטש.

ומזה נעשה מיד הפסק דין ע"פ בעל העובדא גופא – בנוגע ל"יום הילולא רבא" שלו.

ט. והענין – שאז צריך להיות (כפי שהי' אז) "יפוצו מעיינותיך חוצה".

וכמדובר פעם, ש"מעיינותיך" הוא לשון רבים, שיש כפי שהמעייין הוא בתורת הנגלה, כפי שהמעייין הוא בפנימיות התורה, כפי שהמעייין הוא בענין המצוות, ובכולם צריך להיות "יפוצו", וצריך להיות "חוצה", כמבואר ומדובר במקום אחר⁴⁰.

ואז, ביחד עם זה, נעשה מזה "הילולא רבא" גם כפשוטה – ענין של שמחה גדולה ביותר, שזה קשור דוקא עם "הילולא", כמבואר בארוכה בהמשך "שמח תשמח"⁴¹.

וזה גם מבטל את השאלה – שמלכתחילה ליתא – בנוגע להילולא דכ"ד טבת. ובפרט כשזה חל (כפי שהי' אז בי"ט כסלו) ביום השלישי שהוכפל בו כי טוב, וע"פ כל הרמזים שישנם בנוגע לכ"ד, וטבת וכו' (כמבואר בארוכה גם במכתב אאמו"ר⁴²).

י. ועכ"פ הרי "המעשה הוא העיקר"⁴³ – שכמדובר לעיל צריך להיות יתר שאת ויתר עוז במעשה בפועל בענינים דתורת הנגלה ופנימיות התורה, תורת החסידות, וקיום המצוות,

ולקחת אותם, כל אחד מהם וכולם יחדיו, כפי שזהו "מעייין", שזה קשור עם מקורו, ואז יכולה טיפה אחת לטהר עד כל הענינים כולם, וזה נעשה דבר טהור מעיקרו, שזהו החידוש של מעייין – שמטהר בכל שהוא⁴⁴, ועד שמטהר את כל הענינים, אפילו "אבי אבות" דהיפך הטהרה⁴⁵, כפי שהדין הוא בפשטות.

(42) לקוטי לוי"צ אג"ק ע' רמט. שם ע' רנד.

(43) אבות פ"א מ"ז.

(44) מקואות פ"א מ"ז.

(45) ראה לקו"ש ח"ד ע' 1119 ואילך, ובהערות שם.

(38) צפני"ג, ט.

(39) אגרות-קודש אדה"ז שם ע' צח.

(40) ראה גם לקו"ש ח"ד ע' 20-1119. ח"י ע' 106.

חט"ו ע' 282 ואילך. ועוד.

(41) תרני"ז (ע' 49 ואילך). סה"מ תרני"ז ע' רכג ואילך).

וביחד עם זה, זה גופא מוסיף עוד ב"הילולא רבא", שתהי' גם שמחה רבה כפשוטה, שזה גם מוסיף לפעול עוד יותר ב"יפוצו מעיינותיך חוצה" בכל שלושת הענינים.

וכל הענינים יחדיו, כל אחד מהם ובפרט כולם יחדיו וכללות כולם, ממהרים את ה"אחישנה" ב"אחישנה"⁴⁶ גופא ב"קאתי מר דא מלכא משיחא", ובעגלא דידן.

[אחרי שיחה זו ניגנו "אימתי קאתי מר"].

יא. ציוה לנגן ואמר מאמר ד"ה הבאים ישרש יעקב (נדפס לעיל).

[אחרי המאמר ניגנו ניגון שמח].

— שיחה ג' —

יב. הענין דפנימיות התורה שנתגלתה בתורת החסידות ע"י בעל ההילולא, עד באופן ד"יתפרנסון מיני"⁴⁷, שזהו תורת החסידות, קשור גם עם פרשת השבוע, פרשת שמות, ששם נאמר⁴⁸ "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה", שזהו הענין דמתן תורה.

ובפרט בפרשת וארא, שזהו יום ג' דפרשת וארא שהוכפל בו כי טוב,

ששם מדובר כבר אודות ענין הגאולה בגלוי (לא רק בתור הבטחה, אלא יותר בגלוי), שכבר הי' ה"והפליתי"⁴⁹, שבעשר הענינים כבר היתה ההפרשה וההבדלה⁵⁰ בין בני ישראל לעמי הארץ, שמצרים היתה אז רודה ומושלת בכיפה⁵¹ על כל הארץ, שבאו "לשבור בר"⁵² ממצרים,

וכבר בפרשת וארא, מתחילה הפרשה מיד עם הענין שהקב"ה אומר שהוא יתגלה לבני ישראל, שזהו ע"י מתן תורה, כפי שמבאר בעל ההילולא בארוכה בדרושי וארא⁵³,

וכפי שזה גם מתגלה אח"כ בפועל בנוגע לכל עשרת הענינים שבהם כבר הי' ה"והפליתי", ענין ההבדלה, עד בפועל, אפילו כפי שהם נמצאים עדיין בארץ מצרים, שעל התחלתם ורובם מסופר כבר בפרשת וארא, ואח"כ הוא ההמשך בפרשה שלאחרי זה.

יג. ונקודת הדרוש⁵⁴ היא, כאמור לעיל (במאמר), שהענין ד"הבאים מצרימה"⁵⁵ הי' כדי לקבל את התורה, ומיד מפרש בהתחלת הדרוש, בסעיף (פרק) הראשון, את שתי העליות, הענין דנגלה דתורה ופנימיות התורה.

(51) ראה מכילתא בשלח יד, ה. זח"ב ו, א.

(52) מקץ מב, ג.

(53) תו"א וארא נו, ג.

(54) תו"א ר"פ שמות.

(55) ויגש ו, ח. ר"פ שמות (א, א).

(46) ישעי' ס, כב. ראה סנהדרין צח, א.

(47) תקו"ז ת"ז בסופו (כג, סע"ב ואילך). וראה מק"מ בהקדמה לזהר. כסא מלך לתקו"ז שם. ועוד.

(48) ג, יב.

(49) וארא ח, יח.

(50) פרש"י עה"פ.

וכמוזכר לעיל, כך גם הי' "שניאור", שהבעש"ט ותלמידיו והחסידים שלאחרי זה עד נשיא דורנו תמיד הדגישו שזהו "שני אור", האור דנגלה דתורה והאור דפנימיות התורה, אבל זה כתוב בתיבה אחת,

שלכן יש לזה דין⁵⁶ שבמקום שצריכים לכתוב את זה ע"פ תורה, זה צריך להיכתב בתיבה אחת, בלי הפסק כפי שצריך להיות בין תיבה לתיבה, ועד"ז גם ב"תורה אחת לכולנו"⁵⁷, נגלה וחסידות יחדיו.

וכפי שרואים גם ע"פ ביטוי הזהר שזהו "גופי תורה" ו"נשמתא דאורייתא", ושלימות הנשמה היא כשממלאה את תפקידה נשמה בגוף, ושלימות הגוף היא שהוא גוף חי ע"י הנשמה שבתוכו. ואין הכוונה שבכל חלק יש נשמה בפני עצמה וגוף בפני עצמו, אלא בכל נקודה של גוף חי יש את חיותו, שהיא נשמתו הנעשית דבר אחד ומתאחדת עמו.

יד. ולאחר הדרוש של אדמו"ר הזקן, גם עה"פ "ואלה שמות בני ישראל", ו"הבאים ישרש יעקב"⁵⁸, ו"קודש ישראל להוי' ראשית תבואתו"⁵⁹, כמוזכר לעיל (במאמר), כפי שמבאר בארוכה בתו"א, ובדרושי רבותינו נשיאינו שלאחרי זה בביאור ענינים אלה בארוכה ובפרטיות,

יש גם בין הזכויות¹³ הענין דנגלה דתורה, שהספר (חיבור) הראשון שהדפיס אדמו"ר הזקן הי' בנגלה – הלכות תלמוד תורה, וברכות הנהנין (סדר ברכת הנהנין, לוח ברכות הנהנין – כפי שהי' שינוי השמות ע"י אדמו"ר הזקן עצמו),

ואף התחיל לכתוב את השולחן ערוך, וסיים הלכות ציצית והלכות פסח, עוד בהיותו אצל המגיד, כפי שכותבים בני הגאון המחבר בהקדמתם לשולחן ערוך.

ובזה יש ג"כ את שתי הנקודות, כמדובר כבר פעם⁶⁰, שבהלכות תלמוד תורה ידועה השאלה, שלכאורה הי' צריך להתחיל קודם אודות ענין החיוב בלימוד התורה, ורק אח"כ כיצד אפשר לקיים זאת בנוגע לקטן, משא"כ בהלכות תלמוד תורה מתחיל אדמו"ר הזקן בכך שאע"פ שקטן פטור מלימוד התורה, אביו מחוייב לחנכו בלימוד התורה, ובוזה מתחיל הלכות תלמוד תורה, ורק אח"כ באה אריכות הפרטים והביאור כיצד צריך להיות הלימוד לגדול.

וזהו גם מה שבפשטות יש כמה מקורות המובאים על חיוב לימוד התורה, ואעפ"כ המקום שבו זה כתוב בגלוי⁶¹ הוא מה שאומרים פעמיים בכל יום בקריאת שמע

60) ראה גם אגרות קודש אדמו"ר מלך המשיח שליט"א חכ"ט ע' שה.

61) ראה סהמ"צ להרמב"ם מ"ע יא. הועתק בס' החינוך מצוה טיט. אבל ראה הל' ת"ת לאדה"ז רפ"ב. ולהעיר משער המצוות להאריז"ל ר"פ ואתחנן.

56) ראה ב"ש שמות אנשים אות ש' בסופו.

57) תניא רפמ"ד. ספמ"ו. ובכ"מ.

58) ישע"י כו, ו.

59) ירמ"י ב, ג.

שבשחרית (בבוקר) ובערבין, שהאופן שבו אומרים את זה הוא קודם "ושננתם לבניך", ורק אח"כ "ודברת במ"61, "בדברי תורה הכתוב מדבר"62.

טו. וזהו גם רמז ש"מי יקום יעקב כי קטן הוא"64, וכפי שמבארת הגמרא במסכת חולין65 בארוכה שזהו מפני ש"אתם המעט מכל העמים"66, ומכיון ש"כי67 נער ישראל" לכן "ואוהבהו"68.

ולכן לימוד התורה בערך ללימוד התורה ע"י משיח צדקנו הוא (כדאיתא במדרש69) "הבל . . לגבי תורתו של משיח", שזהו בדוגמת לימוד של קטן, שנעשה חינוך שאח"כ ילמד כדבעי בהיותו גדול.

כדי שיהי' הלימוד בגן עדן, צריך להיות ה"תלמודו בידו"70 (כפי שמבאר אדמו"ר הזקן בלקו"ת פ' בחוקותי71 ובכמה מקומות), ועד"ז בכללות לימוד התורה, ועד שמובא גם על קיום המצוות המאמר הנפלא72 ש"הציבי לך ציונים"73, שקיום המצוות בזמן הגלות הוא "ציון" וסימן – חינוך – שע"ז יוכלו לקיימן אח"כ "כמצות רצונך"74.

טז. וזהו כללות הענין דלימוד התורה, ש"מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל"75, שמתחיל בכך שה"אב", אבינו שבשמים, מחוייב ע"פ תורה ללמד תורה ל"קטן", שבערך להקב"ה הרי כולם הם קטנים.

וע"ז הוא מחנכו שאח"כ "זה הקטן גדול יהי"76, שהוא נעשה – אדרבה – עד במעמד ומצב ד"נצחוני בני נצחוני"77, בענין הבנת וביורור ספק בתורה, כדאיתא באגרת הקודש78, וכפי שהענין הוא כפשוטו – ש"לא בשמים היא"79, וצריכים לפסוק כפי שפוסק הבית דין של מטה80,

שזהו לאחר שהקב"ה "יהב חכמתא לחכימין"81, ונותן להם הבנה והשגה בתורה, [החל מהענין דמעמד הר סיני, שאז (כדאיתא במדרש82) היו בני ישראל כמו תינוק הנמצא בבית הספר, בבית המדרש, והמלמד לומד עמו תורה].

62) ואתחנן ו, ז.
 63) ראה יומא יט, ב ובפרש"י ד"ה בס. פרש"י עה"פ.
 64) עמוס ז, ב. ה.
 65) ס, ב.
 66) ואתחנן ז, ז.
 67) הושע יא, א.
 68) ראה ד"ה כי נער ישראל תרס"ו (המשך תרס"ו (קה"ת, תשע"ז) ע' תקעב ואילך). תשט"ז (סה"מ סוכות-שמח"ת ע' רצב ואילך).
 69) קה"ר פ"ב, א. פי"א, ח.
 70) פסחים ג, א. וש"נ.
 71) מ, ב ואילך.
 72) ראה פרש"י עקב יא, יז. רמב"ן אחרי ית, כה.
 73) ירמ"י לא, כא.
 74) נוסח תפלת מוסף. ראה ת"ח ס"פ ויחי (צה [רלן], א. צו [רלז], ג"ד). אוה"ת ויחי (כרך ו) תתשכח, ב ואילך. המשך וככה תרל"ז (קה"ת, תשע"ג) פי"ז (ע' טו) ואילך. ועוד.
 75) תהלים קמו, יט. וראה שמור"ר פ"ל, ט.
 76) נוסח סדר המילה (פיסקא "אלקיננו ואלקי אבותינו").
 77) ב"מ נט, ב.
 78) סכ"ו (קמד, ב ואילך).
 79) נצבים ל, יב. ב"מ שם.
 80) ראה גם גיטין ו, ב.
 81) דניאל ב, כא.
 82) ירושלמי תענית פ"ד ה"ה ובמפרשים שם. תוד"ה פורענות – שבת קסז, א. ועוד.

יז. כמו כן ישנו הענין דשולחן ערוך בכללותו. וידוע התחלת המהדורא תנינא (בתרייתא): "יהודה בן תימא אומר", כפי שמביא אדמו"ר הזקן את לשון הטור, ואח"כ מביא את המשנה⁸³ בשלימותה: "הוי עז כנמר וקל כנשר רץ כצבי וגיבור כארי" [משא"כ בבית יוסף, וכמו כן במהדורה קמא, מביא רק את הנוגע להלכה, שזהו הענין ד"גיבור כארי", ואח"כ גם "עז כנמר"].

וידוע השאלה בזה: אפילו אם רוצה להביא את כל ארבעת הענינים, מדוע מביא גם את שם בעל המאמר?

[אין זו שאלה על הטור, כי בטור רגיל להביא מאמר חז"ל בצירוף אומרו, ועד שכן הוא גם בנוגע לפוסקים, משא"כ אדמו"ר הזקן בשולחן ערוך, אפילו כשמביא מאחז"ל (יותר ובארוכה לגבי כפי שזה כתוב בשולחן ערוך הבית יוסף), הרי מביא זאת בלי להזכיר מי אמר זאת].

ודובר פעם בארוכה⁸⁴, שזהו תוכן הענין דשולחן ערוך – שמתחיל מ"יהודה", כפי שמפרש בחומש⁸⁵ "הפעם אודה את הוי".

דאע"פ ששולחן ערוך קשור עם לימוד המביא לידי מעשה⁸⁶, שצריכה להיות דוקא הבנה והשגה, שלכאורה הבנה והשגה הוא בדיוק להיפך מהודאה, דכשהוא מבין ומשיג אין זה נחשב שהוא מודה, אלא מוסכם אצלו שכך צריך להיות, הרי שביכלתו לגשת ללימוד התורה גם באופן שתחילה יהי "נשמע" מלשון הבנה והשגה, ורק אח"כ יהי "הנעשה"⁸⁷ –

אומרים: לא, התיבה הראשונה של שולחן ערוך והיסוד של כל השולחן ערוך מתחיל ב"יהודה", שפירושו כמו שנאמר במפורש "הפעם אודה את הוי", שמתחיל מהודאה⁸⁸.

ומכיון שמודה להקב"ה ומקיים ציוויו, והקב"ה אומר לו שלאחר שיש אצלו ההחלטה על "נעשה" יהי גם "נשמע", לימוד באופן של הבנה והשגה, ואדרבה – דוקא אז הוא יוצא י"ח מצות תלמוד תורה בתורה שבע"פ⁸⁹, ואז הוא מתחיל אח"כ ללמוד עם כל ההבנה והשגה, עד באופן של יגיעה.

יח. ואח"כ זקוקים להבטחה ("בְּאוֹרְעֵינִישׁ"), שלאחר שיש לו את "הפעם אודה את הוי" בתחילת הלימוד, עלול לחשוב ש"כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה"⁹⁰, דמכיון שיש לו ראש טוב והבנה והשגה טובה, לכן יכול להעמיד עצמו במעמד ומצב ד"נצחוני בני נצחוני",

(87) משפטים כד, ז. שבת פח, א.

(88) ראה שבת ל, ב.

(89) ראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ב הי"ג. וש"נ.

(90) עקב ח, יז.

(83) אבות פ"ה מ"כ.

(84) שיחת יר"ד כסלו תשל"ז (שיחות קודש ח"א (ברוקלין, תשעט) ע' 7-306).

(85) ויצא כט, לה. וראה תו"א ר"פ ויחי.

(86) קידושין מ, ב. ב"ק יז, א.

על זה אומרים לו שצריך להיות הענין ד"בן תימא":

ע"ד הנאמר⁹¹ על "בן חורין", שהפירוש בזה הוא שמי שהוא "חורין" נקרא "בן חורין", עד"ז נקרא "בן תימא", שמה שאומר הוא "ופי יגיד תהלתך"⁹², "אני המשנה המדברת בפיד", שאת זה סיפר בעל השולחן ערוך הבית יוסף על עצמו במגיד מישרים כו"כ פעמים⁹³.

לימוד התורה מוכרח להיות בדיבור בפה⁹⁴, אבל עליו לדעת שזהו "בן תימא", שזה נאמר אצלו מצד זה ש"הנפש השנית בישראל היא חלק אלוקה ממעל ממש"⁹⁵, והוא רוצה לקיים את רצון הבורא, ושיבין את רצון הבורא עד באופן המובן לשכל דנפש הבהמית, ולכן הוא מתייגע, וכדי לקיים את רצון הבורא – הוא מכניס בזה את שכלו, עד באופן ד"יגעת", ואז יש לו את ההבטחה שיהי' "ומצאת"⁹⁶.

ואח"כ לימוד מביא לידי מעשה, שכדי שיהי' קיום המצוות כראוי, הוא מקיים את כל ארבעת הענינים (כפי שמפרט), מ"עז כנמר" עד "גיבור כארי".

יט. וידוע הדיוק והפלא בזה – עבור מה צריכים את הנמר? הי' צריך לומר רק שצריך להיות "עז"!

ובפרט שמבהירים (כמ"ש אדמו"ר הזקן בארוכה⁹⁷) שבמה צריך להיות "עז כנמר" – בעבודת ה', ובמילא "אל יבוש מפני המלעיגים"⁹⁸, עם כל הפרטים המפורטים שם, ואין לזה שייכות לשום נמר!

ובפרט כפי שממשיך אח"כ, שצריך להיזהר לא לדבר בלשון עז, כדי שזה לא יהי' טבע בנפשו לעשות כן גם שלא בעבודת ה', שעפ"ז השאלה והקושיא גדולה יותר – למה צריכים את הדמיון לנמר?

[כ"ק אדמו"ר שליט"א חייך, ואמר:] כבר לא מדובר על זה שבפשטות כדי לדמיין נמר, הנה באם ישאל אצל מלמד כפשוטו מהו נמר – מסתמא שבחיו לא ראה נמר... ועאכו"כ בעירות של פעם ("אין די אַמאָליקע שטעטלאַך") ["הזהרו בבני עניים שמהם תצא תורה"⁹⁹] – אינני יודע אם הי' מלמד אחד מתוך עשרה שראה פעם נמר כפי שנראה בפועל!

94 ראה עירובין נד, א.

95 תניא רפ"ב.

96 מגילה ו, ריש ע"ב.

97 מהדר"ק ס"א ס"ג.

98 ראה רמ"א או"ח בתחלתו.

99 נדרים פא, א (במשנה).

91 ראה גם שיחת ש"פ בלק תשמ"ה (שיחות קודש ח"ד ע' 2692; התוועדות ח"ד ע' 2561). ד"ה עבדים היינו תשמ"ח (דברי משיח ח"ג ס"ע 184). ובכ"מ.

92 תהלים נא, יז. ראה סה"מ תרכ"ז ע' תלו ואילך. ובכ"מ.

93 ר"פ ויקרא. ועוד. הובא בתו"א וארא נז, ד. יתרו סח, ג. לקו"ת פקודי ו, רע"א. נשא כב, ב. ובכ"מ.

הוא רק ידע שלנמר יש חברבורות¹⁰⁰, מכיון שכך סיפר לו ישעיהו¹⁰¹, אבל כל הפרטים ושאר הענינים הוא יודע ממה שכתוב בתורה שנמר הוא "עז", שאת זה הוא יודע ממשנה זו: לא שהוא יודע זאת מהנמר, והמשנה מספרת לו שיהי' עז כמו נמר, אלא הוא יודע שיש מציאות של נמר, והנמר הוא עז בטבע – כי בלאו הכי לא היתה המשנה משווה אותו לנמר.

ועד"ז בשאר השלוש דוגמאות שמפרט, נשר צבי וארי].

ובפרט שזה מובא בשולחן ערוך, שלא רק שצריך להיות הענין ד"עז" ו"קל" ו"רץ" ו"גיבור", אלא מיד נאמרת דוגמא מנמר ונשר וצבי וארי.

ג. ואחד מהביאורים בזה:

כאן בשולחן ערוך, נותן גם את הדין – כדאיתא גם בגמרא (עירובין¹⁰²) על יסוד פסוק בתורה שבכתב¹⁰³ – "מלפנו מבהמות הארץ", שהקב"ה מלמד יהודי כיצד להתנהג "מבהמות הארץ", מבהמה (נברא מעולם החי) בארץ; וכפי שמביא שם "גזל מנמלה" ו"צניעות מגמל"¹⁰⁴, עם כל הפרטים המפורטים שם.

ומפרש רש"י¹⁰⁵ דבר נפלא, שהפירוש "מבהמות הארץ" הוא שנתן הקב"ה חכמה בהם כדי שיעי"ז ילמד יהודי כיצד צריכה להיות חכמה אצלו.

דלכאורה, גמל ונמלה ונמר ונשר וארי הם חיות ובהמות היפך הטהורות, והיתכן שיהודי, ש"בנים אתם לה' אלקיכם"¹⁰⁶, וקיבל את התורה, ובשבילו ("בשביל ישראל שנקראו ראשית"¹⁰⁷) נברא כל העולם, כולל הנמר והצבי והנשר והארי והנמלה והחתול וכל הענינים המפורטים בעירובין;

ואעפ"כ נאמר, שכיצד מלמדו הקב"ה את החכמה – הוא בורא נמלה, ובורא חתול, ובורא גמל, ומכניס בהם חכמה זו, וזוהי הדרך ש"מלפנו מבהמות הארץ"!

ומה זה נותן ליהודי? – הבעש"ט אומר¹⁰⁸ שכשיהודי רואה דבר זהו הוראה בעבודת ה'. והוא שואל שאלה: כשהוא נמצא בבית הכנסת בבית המדרש – הוא מבין את ההוראה; אבל כשיצא לעולם ורואה נמר עם כל תכונותיו – מה הוא יכול ללמוד מזה בעבודת ה'? עליו לברוח מזה, זהו דבר המזיק, כדאיתא בגמרא (בבא קמא¹⁰⁹) שלנמר יש דין בפני עצמו! ועד"ז בשאר חיות ובהמות.

(106) פ' ראה יד, א.

(107) תנחומא (באבער) ר"פ בראשית פי' ג' וה' לקח טוב (פס"ז), פרש"י ורמב"ן ר"פ בראשית. וראה ב"ר פ"א, ד. ויק"ר פל"ו, ד.

(108) כש"ט (הוצאת קה"ת) הוספות סקכ"ז (קא, ב) ואילך. ובכ"מ.

(109) ב"ק טו, ב (במשנה).

(100) ראה ירמ' יג, כג.

(101) יא, ו.

(102) ק, ב.

(103) איוב לה, יא.

(104) ראה ב"ר פע"ו, ז.

(105) עירובין שם ד"ה מבהמות.

ומסבירים לו, ורש"י אומר זאת בפירושו ל"בן חמש למקרא"¹¹⁰, שיש לדעת ש"בראשית" הוא "בשביל ישראל שנקראו ראשית", ולכן נבראו שמים וארץ וכל צבאיהם, עי"ז שזהו "בשביל התורה שנקראת ראשית" – שילמד ענין כפי שהתורה מראה לו.

הוא יכול ללמוד מנמר שהוא מזיק וטורף, אבל לא זה הוא מה שהתורה אומרת לו שעליו ללמוד מנמר; עליו ללמוד את ענין העזות, והעזות בעבודת ה'.

כא. וכאשר הוא מסתובב וטוען שמכיון ש"מי יקום יעקב כי קטן הוא", הוא מחזיק עצמו בשפלות בפני כל גוי (להבדיל), ומתפעל ונעשה "מנוצח" ממנו, ועושה מזה "רעש" ("טומל"), שאסור לומר להיפך ממה שאומר גוי, מפני שלגוי יש "ידיים ידי עשו"¹¹¹ –

אומר לו השולחן ערוך מיד בתחילתו, שכשמגיע לעבודת ה', עליו להעמיד עצמו לכתחילה באופן עז!

שואלים שאלה: הרי מדובר אודות העולם, לא אודות ישיבה, לא אודות בית כנסת, וכיצד שייכת שם עזות?

ועל זה נאמר, שבעולם יש מציאות של עזות שברא הקב"ה, ועבור מה ברא הקב"ה בנמר את טבע העזות – כפרש"י בעירובין שע"ז יהודי יידע שכשמגיע לעבודת הוי', "אל יבוש מפני המלעיגים" – מבני ישראל, ועאכו"כ מפני המלעיגים מהגוים!

וזה כתוב בהתחלת כל חלקי השולחן ערוך, ובפרט שאדמו"ר הזקן מבאר גם את טעמי ההלכות (כמ"ש בהקדמה) [משא"כ בשולחן ערוך הבית יוסף, כי הבית יוסף סמך על האריכות של חיבורו "בית יוסף", ולכן רק כתב את ההלכה בלי הטעמים, שאת זה ביאר ב"בית יוסף"].

וכמו כן התחיל עם "יהודה בן תימא", שכאשר ישנה ההתחלה ד"הפעם אודה את הוי", שהולך לעשות דבר מפני שמודה ורוצה לקיים את רצון הקב"ה – אז אין נפקא מינה אצלו כלל מה העולם אומר על זה,

כי כששואלים אותו בעולם: היתכן, הרי אתה יודע ש"מי יקום יעקב כי קטן הוא", וכיצד הינך "מתעסק" ("פֶּאָרְטֶשְׁעֶפֶט זיך") – הוא עונה: בעולם ישנו נמר, שהוא אמנם היפך מחי' טהורה, אבל היא נבראה בתכונה זו כדי שיהודי ילמד שבענין של תורה ומצוותי אינו מתפעל מאף אחד, והוא "עז כנמר"; לא סתם "עז", אלא "עז כנמר"!

הנמר נמצא בעולם, ויש לו את טרפו, ויש לו שם קיום, שיהי' המשך מששת ימי בראשית עד ימים אלו – רק עי"ז שיש בו את העזות.

111 תולדות כז, כב.

110 אבות פ"ה מכ"ב.

אלא, שאצל יהודי מבהירים שזה צריך להיות בעבודת ה', ותובעים ממנו דבר והיפוכו, שזה לא יהי' אצלו טבע בנפשו בענינים שאינם עבודת ה', אבל כאשר מגיע לעבודת ה', הנה 'לה' הארץ ומלואה"¹¹², ו"מאן מלכי רבנן"¹¹³ – הוא נעשה מלך בעולם.

ועל טענת העולם שנמצאים בגלות, וכיצד שייך לומר שיהי' חוצפה ועזות – הוא עונה: הנה, יש בעולם דוגמא של נמר, והנמר העמיד את עצמו עם עזות, והצליח בעניניו ("האָט אויסגעפירט זיינס"), וכל המציאות שלו היא רק כדי שיהודי ידע שכאשר יגיע אצלו לעבודת ה', הוא לא יתפעל מאף אחד.

אלא, שאינו צריך לדבר בלשון עזות, "אל תתגרה (אפילו) בגוי קטן"¹¹⁴; אבל כשמגיע לתורה ומצוותי', אפילו ענין של "קלה שבקלות"¹¹⁵ – מה זאת אומרת שיתפעל מגוי?! ועאכו"כ מיהודי – בודאי לא! שהרי בכל אחד מישראל יש את ה"נפש השנית בישראל", ובמילא גם היהודי גופא רוצה שלא יציית לו.

גוי אינו יודע מה נעשה, רק "מזליהו חזי"¹¹⁶; אבל כאשר יהודי נפגש עמו, הוא נותן לו את הכבוד שמגיע לו מצד "ודרשו את שלום העיר . . . והתפללו בעדה" מכיון ש"בשלומה יהי' לכם שלום"¹¹⁷, אבל כשהוא רוצה לפגוע בענין שבו צריך להגן על היהודי שני, ועאכו"כ על קיבוץ של בני ישראל – הוא מדבר עמו בלשון של כבוד ובתוקף המתאים, וכפי שרואים בפועל – הוא פועל שהגוי יתבטל בפניו, ועד באופן ש"ורב יעבוד צעיר"¹¹⁸.

וכאמור, זה לא כתוב בספר מוסר [שעל ספר מוסר של גדולי ישראל אפשר ג"כ לסמוך], וזה לא כתוב בספרי חסידות [שעל ספר חסידות בודאי אפשר לסמוך]; זה כתוב בשולחן ערוך!

החל מ"דבר משנה", ש"הטועה בדבר משנה" – הטעות אינה טעות מלכתחילה¹¹⁹, ועד לכל הדינים היוצאים מזה, ועד שמהמשנה זה נעתק ונכתב בשולחן ערוך, וכאמור לעיל – לא כתוב רק שיהודי צריך להיות עז בעבודת ה', אלא כתוב מיד גם "כנמר".

כב. וזהו גם הביאור על שאלה תמוהה – מלכתחילה:

היתכן שיש חי' שאינה טהורה, ויתירה מזה – היא חי' טמאה, ואח"כ אומרים ליהודי: הקשב ("הער זיך אײן"), עכשיו הגיע הזמן שהינך צריך ללמוד מחי' זו... הרי זו חי' טורפת ומזיקה, ובטבעה מזיקה, וחיותה היא עי"ז שמזיקה וטורפת! ולכאורה זו שאלה גדולה.

(116) מגילה ג, א. וש"נ.

(117) ירמי' כט, ז.

(118) תולדות כה, כג.

(119) כתובות פד, ב. סנהדרין לג, א. ובכ"מ.

(112) תהלים כד, א.

(113) ראה גיטין סב, סע"א. זח"ג רנג, ב.

(114) ראה פסחים קיג, א.

(115) ראה נחומא עקב ב. דב"ר פ"ו, ב.

אלא שמלכתחילה אין זו שאלה, מכיון שהכל נברא בשביל ישראל, כדאיתא בגמרא בפירוש "מלפנו מבהמות הארץ", והדוגמאות שהגמרא מביאה הן חתול ונמלה וגמל – ענינים שאינם חיות טהורות, ואסורות באכילה, ויתירה מזה – זהו התחלת השולחן ערוך.

[נזכר גם "צבי", שהיא חי' טהורה, וכשכותבים על זה ספר תורה זהו יחוס שלם וכו', ועד ש"גדולים מעשי חייא"¹²⁰ קשור דוקא עם צדיית צבי – אבל רק אחד הוא חי' טהורה, וכל שאר שלושת הדוגמאות הן נמר ונשר וארי, שכולן הן מהצד שלעו"ז, כולם אסורים].

הביאור ע"פ חסידות הוא, שזה גופא מראה על שרשם, שנפלו מלמעלה מעלה¹²¹; אבל כאן מדובר אודות שולחן ערוך, והשולחן ערוך יודע ופוסק שנמר הוא חי' טמאה, וכאשר נאמר "עז כנמר", הכוונה היא שיש ללמוד מנמר כפי שנמר הוא בעולם הזה הגשמי, שהוא "עז".

וזה מניח את היסוד, כאשר יוצאים לעולם, ומתחילים לחלק: מחלק זה של העולם אי אפשר ללמוד מאומה בעבודת ה', כי אין לזה שייכות אלינו; מה זאת אומרת שאין לזה שייכות אלינו, הרי כל העולם כולו לא נברא אלא בשבילי¹²²!

והגמרא מקדימה "חייב אדם לומר": אין זה סיפור, אלא הענין הוא שבזה מתבטא החיוב, שהעצה כדי שלא יטבע בהעלם והסתר של העולם היא, שכאשר יידע את האמת ש"בשבילי נברא העולם", הנה מה זאת אומרת שיטבע בענין הטפל אליו, שנברא רק בשבילי?!

כג. ולזה מיתוספת עוד הבהרה ("באווארעניש"):

איתא בגמרא (ביצה¹²³) שישאל הם עזין שבאומות. והכוונה היא כפשוטו, דאי אפשר לומר שהכוונה עזין בעבודת ה', כי אז לא שייך לומר התואר שהם עזין שבאומות, שהרי לאומות אין שייכות לעבודת ה' [יש להם שייכות לשבע מצוות בני נח, אבל לא לענין התפילה וכו']. עזין שבאומות היינו (כפירוש המדרש¹²⁴ בארוכה יותר) – פשוט בעזות ובתוקף.

וכאשר אינו מבטיח את ה"עז כנמר", ללמוד מהעזות שבאומות, שאצלו יהי' "עזין שבאומות" עוד יותר, רק בעבודת ה' – אז נשאר אצלו האפשרות והעלוליות שה"עזין" שבו יתפשט, ומכיון שאין זה מובטח ("באווארנט") ע"י הסעיף הראשון בשולחן ערוך – זה מתפשט בכיוון בלתי רצוי.

הרמב"ם לפיהמ"ש ד"ה דע.

(123) כה, ב.

(124) ראה שמור"ר פמ"ב, ט.

(120) ב"מ פה, ב.

(121) ראה לקו"ת אמור לד, ג. ובכ"מ.

(122) סנהדרין לו, סע"א (במשנה). וראה הקדמת

וכידוע גם הרמז בדברי הגמרא (שבת¹²⁵) שהנולד במזל מאדים יש לו שתי ברירות: או שהוא יכול להיות שוחט ע"פ שולחן ערוך, שאז זוהי עבודה הכי נעלית, "אין ושחט אלא ומשך"¹²⁶, שע"ז הוא מכשיר בהמות וחיות וכו', או באם לאו נעשה מזה ההיפך רח"ל – שופך דמים בפועל.

כד. כמדובר כמה פעמים, צריך גם להפיק מזה איזה לימוד בפשטות.

וזהו הלימוד בפשטות – וכפי שרואים גם בפועל מה שאירע בארץ הקודש, "ארץ אשר . . . תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"¹²⁷:

הגיע פלוני בן פלוני מארץ מצרים¹²⁸, והציע את כל הצעותיו. מה היתה כוונתו – אין נפקא מינה, הנפקא מינה היא מה היתה פעולתו ולמה הביא שינוי זה,

[ולכן גם ראו שהתחלת דבריו והמשך דבריו הי' כולו קשור עם אמונה בה', וכפי שפוסק הרמב"ם¹²⁹ שאמונת הישמעאלים אינה ענין של עבודה זרה; אמונת הנוצרים היא ענין של עבודה זרה¹³⁰, משא"כ אמונת הישמעאלים, כמבואר במקומות ברמב"ם שהצענזאר (הביקורת) לא השמיט, או בדפוסים שנדפסו בלי צנזורה (ביקורת) של אומות העולם].

ובפשטות, זה שהוא הגיע עם הצעה זו, וזה לא הי' מקודם – הוא מפני שידע שיש יהודים העומדים על הגבולות, ושיכולים לעשות ממנו "עפר ואפר" ("אש אוך פֶּאָרְעֵךְ") [כפי שהי' בעבר, ואם לא היו מונעים אותם, מזמן כבר היו נפטרים מכל הלחצים והאיזמים וההפחדות וכו'], ואם הוא הי' חוקר ודורש ורואה שכחם רב בפשטות, ובפרט שהוא שומע שישנם כאלה הצועקים שזהו "ואנחנו בשם ה' אלקינו נדגול" ו"נזכיר"¹³¹ (עם כל הסגנונות והענינים בזה) –

הי' זה עושה עליו חשבון פשוט, שיותר משתלם לו לעשות שלום מאשר לנהוג בדרך שני'...

ולכן, כל זמן שהיו הקודמים, שלא הזכירו את שם ה' (שאינן המקום לדבר בענין שאינו בשבחם של ישראל), וגם ידעו שמשפילים עצמם ("מ'פֶּאָלֵט בֶּא זֵיך אַרְאָפּ") בפני גוי, דאף שלכאורה דיברו עם תוקף, הרי מיד לאחרי זה שלחו שליח מאחורי הפרגוד להודיע שזהו דיבור בעלמא, ובאמת יחזירו לך, העיקר שתסכים ותאמר "אחינו אתה"¹³²

תשובות הרמב"ם (ירושלים, תש"כ) סתמ"ח. שו"ע

אדה"ז או"ח סקכ"ח סנ"א.

(130) רמב"ם הל' ע"ז פ"ט ה"ד. פיה"מ להרמב"ם

(הוצאת קאפח) ע"ז פ"א מ"ג.

(131) תהלים כ, ו. שם, ח.

(132) ל' חז"ל – סוטה מא, א (במשנה).

(125) קנו, א.

(126) חולין ל, ב. וראה לקו"ש ח"ט ע' 206. וש"נ.

(127) עקב יא, יב.

(128) ראה דברי משיח – שיחת מוצאי ש"פ ויצא שנה זו ס"ד ואילך, ובהערה 24 שם.

(129) הל' מאכלות אסורות פ"א ה"ז. פ"ג הי"א.

(כמסופר בתנ"ך¹³³ בנוגע לאחאב ומלך ארם) – הפחד לא הי' פחד עד כדי כך שהוא יעשה את הצעד הראשון;

וכשראה שמזכירים את שם ה', זה פעל ש"מזלייהו חזי", ואח"כ עשה את החשבון, וראה שפשוט ישנו "רכב" ו"סוסים" עם כל הענינים שצריכים בנוסף לזה, ואינו מובן ע"פ חשבון, וזה הביא בפועל ההצעה של שלום. ואיך שיהי' ההמשך – הרי יש כבר שינוי לטובה.

ולכן, כשניגשים ומקשרים את זה לכך שאסור שיהי' נשק ואסור לדבר בתוקף ו"אל תתגרה בגוי קטן" – הרי אין מדובר אודות התגרות, אלא מדובר בעבודת ה' של "ארץ ישראל לגבולותיה"¹³⁴.

כה. וכמדובר כמה פעמים¹³⁵ שזהו קודם "אתחלתא דגאולה", וסחבו את ה"חזן לארץ" לתוך ארץ ישראל כביכול, עם הענין דהרגש הגלות, שמתפעלים מגוי, ורודפים אחרי גוי, אולי יסכים שירשמו עליו "יהודי",

תופס פלוני בן פלוני ו"מעמיד" מנורה של שבעה קנים, וצועק שהוא בעצמו יחתום, ושולח שליחי ופקידי, מכיון שזהו חוק, אע"פ שזהו היפך ההלכה – אין גלות גדולה יותר, ובפרט שסחבו את זה לתוך "פלטרין של מלך"¹³⁶!

הוא מתפאר ("גרייסט זיך") שהוא בא-כחם של יהודים דתיים ("פרומע אידן"), ומה הוא עושה עם הייפוי-כח שהשלוחים נתנו לו – הוא רודף אחרי גוי וכותב על נייר באותיות מרובעות וחותרם על זה – היפך ההלכה – שגוי זה הוא יהודי [לא "ישראל", אלא "יהודי" – "מודה בכל התורה כולה"¹³⁷]!

כולם יודעים את הטעם לזה, מדוע הוא עושה כך; ומה שיוצא בגלוי הוא ההיפך מקידוש השם בתכלית הכי נמוכה, באופן הכי גרוע שיכול להיות ההיפך מקידוש השם! וזהו כמדובר כמה פעמים שיש כמה ענינים הדורשים תיקון, אבל על ענינים אחרים אין מתפארים שהטעם שעושים ענין פלוני הוא מכיון שזהו היפך ההלכה: עושים את זה כי צריכים את זה כדי ללמוד חכמת הרפואה, ובמילא צריך לעשות ניתוחים וכו', ועד"ז בשאר ענינים אומרים ג"כ שאין זה מפני שרוצים "להתעסק" עם תורת ה', אלא עושים את זה מכיון שיש בזה תועלת וכו' וכו'; הדבר האחד והיחיד שהכריזו בגלוי שהטעם שעושים את זה הוא מכיון שזהו היפך ההלכה, הוא הענין של החוק האומלל ד"מיהו יהודי"!

(136) ל' חז"ל – מגילה כז, רע"א.

(137) שם יג, א. קידושין מ, א.

(133) מלכים-א כ, לב.

(134) ע"פ מסעי לד, ב.

(135) ראה לקו"ש ח"ה ע' 149 הערה 51. ובכ"מ.

לא רציתי להזכיר עד עתה את השתלשלות הענינים: כיצד הגיעו לכתוב "גיר" ולא להזכיר שנתגיייר "כהלכה" – זה לא הי' באופן שהיו צריכים לעשות כך מלכתחילה, אלא היתה הנחי' והוראה משר הפנים (כביכול) שיכירו דוקא גיר כהלכה, וכך נכתב, ונשלח לכל המחלקות, ומזה עשו "רעש" ("טומל"), היתכן שאם שלא כהלכה לא יכתבו "יהודי", הרי אין זה שטח של הלכה, זהו שטח של חוק, ואז פסקו ברוב קולות, שביניהם היו גוים ומוסלמים וקומוניסטים, שישמיטו את התיבה "כהלכה"!

וכשמתחילים להשוות מה חשוב יותר ומה חשוב פחות – הרי אין זה כלל באותו גדר וסוג: כאמור, בנוגע לניתוחי מתים טוענים שצריכים ללמוד חכמת הרפואה, כי זהו ענין של פיקוח נפש עבור חולה אחר; בנוגע להיתר שבת טוענים שזהו ענין של סכנה עבור כל השטח, "לארץ ולדרים עלי" ¹³⁸;

זהו המקום היחיד שבכלל אין טוענים כך (לא מדובר אודות אמיתת הענינים, אלא בגלוי לעיני עמי הארץ בכלל אין טוענים כך), אלא אומרים בפירוש, וזה כתוב בפרטי-כל – כיצד היתה השקלא וטריא, דמכיון שישנה הוראה שיש להכיר רק בגיר כהלכה, הנה "היתכן", ושאלו מה אומר המוסלמי שיושב שם, ומה אומר הגוי הנוצרי שיושב שם, מה אומר הקומוניסט שיושב שם, ומה אומרים היהודים הנמצאים בגלות הכי שפלה, שהם בטלים בפני גוי, בנפשם ובחיצוניות שלהם ובהנהגה שלהם – מה הם אומרים!

ורחמנא ליצלן הי' חושך בעולם, והי' הרוב קולות ביחד עם המוסלמי והגוי, שאמרו שיש להשמיט את התיבה "כהלכה", וישאר "גיר" סתם, כדי שיכירו באלה שאינם כהלכה!

וכאשר מתחילים להתווכח מה קודם ומהו עיקר – הרי אותם ענינים אינם כלל בגדר זה!

וכמדובר, אין זה דבר מוסתר, זה כתוב וחתום ונדפס ונתפרסם.

יש כאלה שרח"ל משוחדים מ"כסא", מכבוד, מקבלת כסף עבור ישיבה וכיו"ב, ומחפשים להיסחב בכמה ענינים ולהרגיע את עצמם בטענות של הבל – שלזה לא הגיע הזמן, ותירוץ זה ותירוץ אחר וכו', שאין המקום להאריך בזה.

ולכן זה מתפשט בענין אחר, כמדובר לעיל, שעומדים בעזות נגד ההלכה מכיון שמאבדים את העזות בעבודת ה', כולל גם בשמירה על "ארץ ישראל לגבולותי", שלא רצו לעשות מזה "רעש" שלם בעבר מפני שזהו דבר הכי מבהיל – זהו פיקוח נפש ממש!

כו. ואין לזה שייכות כלל ל"אתחלתא דגאולה" ולגאולה, ואין לזה שייכות כלל לארץ הקודש – אותו הדין הוא גם בחו"ל, כדאיתא בשולחן ערוך ¹³⁹ בפירוש שזהו אפילו בעיירות שבחו"ל!

(139) אר"ח ששכ"ט ס"ו.

(138) נוסח ברכת "יוצר".

מכיון שזה נמצא על הגבול, הנה אפילו אם באו "על עסקי קש ותבן", ואפילו לפני שבאו אבל יודעים שממשמשין ובאים – זקוקים אז לנשק.

השולחן ערוך ידע שכתוב "הידים ידי עשו" ו"הקול קול יעקב"¹⁴¹, ובפרט שהבית יוסף הי' למדן, ולמד תורה בהתמדה ושקידה, והראי' הכי טובה לזה היא שספרו נתקבל בכל תפוצות ישראל,

[ועד כפי שהאורים ותומים כותב דבר נפלא (בהגהותיו על "תקפו כהן"¹⁴⁰):

הוא מביא שם בנוגע לכך שאי אפשר לחלוק על ענין הכתוב בשולחן ערוך, ואח"כ הוא מוסיף שאע"פ שלכאורה זהו רק בדיוק בשולחן ערוך, ואף יתכן שהבית יוסף לא כיוון לדייק ("באִוָּאָרְעֵנְעוּ") דיוק זה, ואח"כ הוא אומר שבכלל לא יתכן שיכוון לדייק את כל הדיוקים, כי אין זה בגדר של בשר ודם לדייק את כל הדיוקים שחידשו ופלפלו אח"כ כמה דורות לאחרי זה,

אבל – כותב האורים ותומים (שהי' פוסק) – מכיון ש"רוח ה' דיבר במ"¹⁴¹, הקב"ה הכניס בו שיכתוב בלשון זה, שממנו ידייקו את הענינים שבכלל לא נפלו בדעתו (בשכל הגלוי) לדייק, ועל יסוד זה צריכים לפסוק את הדין].

והבית יוסף פוסק בשולחן ערוך שלו, ואדמו"ר הזקן מביא זאת בארוכה, שעיר הנמצאת סמוך לגבול, ויודעים שממשמשין ובאים, ויודעים שזהו אפילו "על עסקי קש ותבן" – הדין הוא בהלכות שבת (לא בהלכות מסירת נפש, אלא בהלכות שבת) שבאמצע שבת יש לקחת נשק!

עליו לומר תהילים, להחזיק בתורה, ולדעת שהקב"ה מנהיג את כל העולם; אבל הקב"ה ציוה שצריך להיות לבוש בדרך הטבע.

לכאורה, למה צריכים לחלל שבת? הוא רוצה להציל יהודי מגוי, ש"אתם המעט מכל העמים"¹⁴² – צריך להיות לו סיוע מהקב"ה; אומר לו הקב"ה, שאת זה רוצה הקב"ה, שאם יש מעמד ומצב בעיר הסמוכה לגבול שיש רבים שרוצים לכבוש את השטח שעל הגבול, אפילו כשהם טוענים שאינם רוצים לפגוע אלא זהו רק "קש ותבן", ואפילו כשרק ממשמשין ובאים – עליו לומר תהילים וללמוד תורה, ולהתעסק בלהט ("זיך קאָכְוּ") בתורה וב"הקול קול יעקב", אבל אח"כ יש עליו ציווי, וציווי של פיקוח נפש, שיקח נשק ויעמוד על הגבול!

ואין הפירוש (כפי שאמר משהו) שזהו דעת יחיד; זהו באמת דעת יחיד – של הבית יוסף! הוא הי' יחיד בדורו, וכך הוא פסק, וזהו הדין שנתקבל בכל תפוצות ישראל!

(141) ע"פ שמואל-ב כג, ב.
(142) ואתחנן ז, ז.

(140) סקכ"ג-ד (מח, ד). וראה שו"ת צ"צ יו"ד סקע"ו
ח"ג בתחלתו (קטז, ב).

כזו. ואין זה ענין של "משחק", שירוויח כך וכך כסף לישיבה, וירוויח "כסא", וירוויח כבוד, וישא חן אצל פלוני בן פלוני, ועאכו"כ שישא חן אצל האדון הגדול שבוושינגטון... אומרים לו, שהוא משחק עם פיקוח נפש, ולא עם פיקוח נפש של אחד, אלא כדאיתא בשולחן ערוך – זה שייך רח"ל לפתיחת כל הארץ לפניהם, כי זה נמצא על הגבול!

יש אנשים שיש להם שכל שאינו תמיד "חלק", ועאכו"כ כשנעשים משוחדים מכבוד אמיתי, מכבוד מדומה, מכבוד לא אמיתי עם כל הפרטים, והקב"ה רח"ל העניש והיו שלוש מלחמות לפני זה, שבכל שלושת המלחמות, אפפה שהי' ענין שסמכו על אלה המשוחדים, בין מצד פוליטיקה, בין מצד זה שיש אצלם גלות פנימית ומפחדים מגוי ואינם רוצים להסתכל בשולחן ערוך – זה עלה רח"ל בעשרות ומאות קרבנות!

ועד שהעומדים בראשם הדפיסו זאת עצמם בספריהם, שאנשי הצבא אמרו שאם יתנו שטח – זה יביא לקרבנות, ואח"כ באו המדינאים ואמרו: לא, אסור להרגיז גוי, ובפרט גוי גדול (לא גוי קטן), ולכן יש לחכות ולהודיע – לא הי' כזאת לעולמים! – הודיעו שיש לדעת שלא ייצאו, לא יעשו גיוס מלא, לא "יתעסקו", אלא יישבו ויחכו!

הודיעו זאת בעיר הבירה שלנו, מתוך ידיעה שבעוד שלוש דקות לערך או בעוד דקה לערך יודיעו זאת בכל קצוי תבל, וכך באמת הי'!

ו"נצח ישראל לא ישקר"¹⁴³ – שמרו על המילה, וכמדובר – לא התכווננו כדבעי, וזה עלה רח"ל במאות קרבנות.

ועד"ז הי' במלחמה שלפני זה, ועד"ז הי' בעוד מלחמה – שלוש פעמים היתה אותה טעות!

ובמילא, כשניגש יהודי ואומר שאין לזה שייכות אליו כי אצלו לא שאלו את הדין תורה – מה זאת אומרת שאין לזה שייכות אליו?! מדובר אודות שלושה וחצי מיליון יהודים או שלושה מיליון יהודים, כן ירבו; ואפילו כשמדובר אודות יהודי אחד!

ואח"כ אינך צריך לפסוק דינים, אתה צריך רק לכתוב שהי' יחיד, שהוא הי' יחיד בדורו, וקראו לו ר' יוסף קארו, והוא הדפיס בספרו פסק דין ברור, והשולחן ערוך שלו נתקבל על כל הדורות כולם עד ביאת משיח צדקנו, ושם כתוב ברור שצריך להיות נשק.

אמנם התחלת השולחן ערוך היא "יהודה בן תימא אומר", וזהו בעבודת ה', אבל בדיוק כמו שצריכים לעבוד את הקב"ה, ולכן יש ללמוד תורה ולקיים מצוות, עאכו"כ שצריכים לעבוד את הקב"ה כשזהו ענין של פיקוח נפש ממשי!

ובפרט כפי שהקב"ה כבר הראה נס – שהגוים אינם רוצים לקבל זאת!

(143) שמואל-א טו, כט.

התרפסו, ועשו לחץ על בני ישראל הרוצים לעמוד בתוקף, וכאמור לעיל שזהו דעת יחיד, וכאמור לעיל שלכן קיבלו נשק וכו', וראו בפועל שכאשר עמדו בתוקף, אמר האדון הגדול מושינגטון – בדיוק עם כל התוקף – שאינו גורס בממשלה דלעו"ז!

חשבו שבכלל לא שייך לומר זאת, כי הוא בפירוש אמר בעצמו שהוא רוצה זאת ואי אפשר בלאו הכי; ומדוע הוא אמר זאת – מצד זה ששמע מיהודים הנמצאים בארצות הברית שבכך תלוי שייבחר שוב!

ולאחרי כל זה, יש יהודים שהם רח"ל עד כדי כך תחת השלי' – אינני יודע ממה – שהם צועקים שאסור "להתעסק", ואין צריכים לומר מילה תקיפה, וצריכים לרדוף ולשלוח לגוי מכתב, שאיך שתאמר – אנו תומכים וסומכים בזה, מתוך ידיעה שזוהי מסירה גלוי' רח"ל של הפיקוח נפש של יהודים אלה הנמצאים בארץ הקודש, שכאמור לעיל אפילו נפש אחת היא "עולם מלא"¹²², ועאכו"כ כן ירבו כמה פעמים שישים ריבוא מישראל.

וכמדובר, זה שמלכתחילה הי' את כל השינוי הוא מפני שאומות העולם ידעו ששם נמצאים יהודים העומדים עם נשק בידם, והם קשורים עם "ארץ ישראל לגבולותי", והם יעמדו בכל התוקף, והלכו – ובזה גופא הראו ש"ורב יעבוד צעיר" – והוא עשה את הצעד הראשון לבוא לבקש מבני ישראל.

וכמדובר לעיל, זה התחיל כאשר התחילו לשמוע את שם ה' בארץ הקודש, ומיהודי שכו"כ מכירים אותו באופן אישי, ואני הקטן בתוכם, והוא יהודי המאמין באמת – לא עבור "כסא", לא עבור כבוד, לא עבור שאר הענינים, אלא הוא מאמין באמונה פשוטה, ויש בו את התוקף שאינו מתפעל ומשפיל עצמו בפני גוי.

לדאבוננו, בין אלה היושבים בחבורתו יש כאלה שיש להם "סמיכה" לרבנות וכו' וכו', עם כל המעלות שיש להם, והם "נאבדים" ("פארלירן זיך") כשרואים גוי, ומתפארים בכך שחינוכם הי' כרצונם של גוים: לכן הוא הלך לבית ספר זה וכו', עם כל הפירוש ופרטי הדברים שאין כאן המקום להאריך בזה, שאז אין להם דעה כי אם על היפך מקידוש השם – לתמוך בחוק האומלל. ואין המקום להאריך בזה.

כה. ויהי רצון, שמכאן ולהבא יהי' כפי שאדמו"ר הזקן הראה דבר פלא:

במסירה על אדמו"ר הזקן היו טענות (ויש את ההעתק של הטענות בכתב ובחתימה), ואחת מהטענות העיקריות היתה, דמכיון שהיתה אז מלחמה בין רוסי' לטורקי', ואדמו"ר הזקן שלח כסף לארץ הקודש עבור הכוללים, ונתפלו לכך ששולח כסף לטורקים, כדי שיוכלו להילחם עם ממשלת רוסי'¹⁴⁴.

¹⁴⁴ (144) ספר התולדות אדה"ז ח"ג (קה"ת, תשמ"ו) ע'

ולאחר ששחררו את אדמו"ר הזקן, מה הי' עליו לומר מלכתחילה? – שמכאן ולהבא לא יעשה "שטורעם" אודות שליחת כסף לכוללים; הרי זה עתה ישב במאסר, ובסכנת היפך החיים, והי' נס (כמו שכתב¹⁴⁵ ש"הפליא הוי' והגדיל לעשות בארץ") ושחררו אותו,

אבל הוא מיד כתב¹⁴⁶ מכתב ש"היא שעמדה לנו", שזה ששלח את הכסף לארץ ישראל (שאת זה פירשו ששלח כסף לטורקי') – זה הציל אותו מהמאסר, והיתה הגאולה והשחרור, עם "יפוצו מעיינותיך חוצה".

וההוראה מזה – שהרי מכל ענין צריכים ללמוד איזו הוראה, דמכיון שסיפרו לנו זאת, זהו סימן שאנו יכולים להפיק משהו מזה:

כשניגש יהודי, ואומר שאסור "להתעסק" ולעמוד נגד גוי, אפילו כשהגוי רוצה שימסרו את הכותל המערבי,

[והם אומרים זאת בפירוש, אין זה ענין מוסתר; רוצים שיתנו את ירושלים העתיקה לגוים (להבדיל)! וזה שהפסיקו לדבר על זה הוא מצד יהודים אלו שלא פחדו מהאינים-יהודים],

והוא אומר שעכשיו אמנם זהו גלות, וצריך להיות "אל תתגרה בגוי קטן", ועאכו"כ בגוי גדול, וצריך להיות הענין ד"אל תעלו בחומה"¹⁴⁷, עם כל הענינים שהגמרא אומרת, וחלקם או כולם מובאים בשולחן ערוך –

הרי במה דברים אמורים – כשאין פסק דין בשולחן ערוך להיפך;

אבל ישנו הפסק דין בשולחן ערוך העומד עתה על הפרק, וכאשר שואלים שאלה בהלכות פיקוח נפש – אי אפשר לענות עם הלכה הכתובה בהלכות תלמוד תורה!

ובאמת "תורה אחת לכולנו", וכל התורה היא דבר אחד, ולא יכול להיות כתוב בהלכות תלמוד תורה סתירה לענין הכתוב בהלכות פיקוח נפש; וכאשר ישאלו אותו אודות הצלת יהודי הנמצא על הספר, על הגבול, האם מותר לו לקחת נשק בשבת, והוא יענה לו שמכיון ש"קדוש היום לאלקינו"¹⁴⁸, זהו שבת קודש, יום קדוש, עליך לשבת וללמוד במשך כל היום, ואסור לך להתעסק עם הליכה להגן על הגבול – הוא עושה היפך הפסק דין ברור בשולחן ערוך!

אלא שהפסק דין לא כתוב בהלכות תלמוד תורה, ששם מדובר רק כיצד צריכים ללמוד תורה, ושם כתוב שצריכים ללמוד תורה הן זקן והן צעיר והן בעל יסורין, אין מציאות שאין את החיוב דלימוד התורה; ולכאורה עאכו"כ בשבת, ועאכו"כ שכשיש

(147) ראה כתובות קיא, רע"א.

(148) ע"פ נחמ"ח, י.

(145) אגרות-קודש שבערה 39 ס"ע צז.

(146) אגה"ק סו"ס ד.

ענין של סכנה כפשוטה – צריכים להתקשר עוד יותר עם תורה, כפי שאמר ר' עקיבא במשל הידוע של דגים בים¹⁴⁹, שכשיש גזירה לא ללמוד תורה – דוקא אז עליו ללמוד תורה.

אבל כאשר הגזירה היא שבאו "על עסקי קש ותבן", ובאו באופן שע"ז יכולה להיפתח כל הארץ לפניהם – אז אומרת התורה, שאף שזקן וצעיר צריך ללמוד תורה, הנה אח"כ ישנו ענין של פיקוח נפש, ואפילו אם זהו שבת, ואפילו אם רק ממשמשיין ובאים, ואפילו כשזהו בחו"ל, ואפילו כשזהו באמצע הגלות – הדין הוא שצריך לקחת נשק, וצריך לדעת כיצד להשתמש בנשק, וצריך לצאת ממקומו, כולל גם עם כל הפירושים שיש בזה, כי עכשיו הוא הדין של פיקוח נפש!

ט. ויהי רצון, שלא יצטרכו רח"ל לכל ענינים אלה, ויהי "ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחירי"¹⁵⁰.

אבל כדי שלא יהי' פחד מגוים על בני ישראל רח"ל – זהו עי"ז שיהודי אינו מפחד משום גוי; ועאכו"כ שאינו מתבטל מה"גוי'שקייט" אשר בקרבך¹⁵¹, שתהי' נפילת הרוח בפני כל ענין של "גוי'שקייט".

וכמדובר, אילו זכינו היו אוחזים בזה לבד; אבל כשאין מעמד ומצב זה, נאמר בהתחלת השולחן ערוך שיש ללמוד מנמר, מכיון שמדובר אודות עבודת ה', לקיים דין ברור בשולחן ערוך.

ואז ישנה ההבטחה, שכאשר ממשמשיין ובאים, ורואים שמקיימים את הדין בשולחן ערוך – אז מתבטלת כל המציאות של מלחמה, ואדרבה – הוא עושה את הצעד הראשון לבקש שיהי' שלום.

– כדרך התגרים, עליו לבקש את "כל העולם" – כל הענינים שישנם, כדי שיהי' על מה להתמקח ("פון וואָס אַראָפּצודינגען"), עם עוד כמה טעמים שיש בזה, אבל אין ענין להתבונן מה ה"נמר" חושב, אם ה"נמר" חושב כך או ה"נמר" חושב כך... מה שנוגע הוא הפסק דין בתורה, ומה שרואים בפועל שהקב"ה הראה – שכאשר יש נשק בתוקף, וכאשר יש בעצמם את התוקף, ואומרים בפירוש שיעמדו על עמדם, וישנו החיל לפעול זאת אח"כ בשלימותו (מכיון שביטלו את חוות הדעת של אלה הרודפים אחרי גוים) – אז מתבטל ענין ה"רב", "ורב יעבוד צעיר", כפי שראו זאת בפועל שהוא מגיע ומבקש שלום.

וכאשר ימשיכו לעמוד בתוקף, הוא יותר עוד יותר, מכיון שזהו רק "בשביל ישראל שנקראו ראשית" ו"בשביל התורה שנקראת ראשית", שיקיימו את הדין הכתוב באורח

(151) ראה שבת קה, ב.

(149) ע"ז ג, ב.

(150) בחוקתי כו, ו.

חיים הלכות שבת – שאורח חיים הוא הענין כפשוטו, שזוהי הדרך שבה יהודי צריך לחיות, ושאו הוא חי ("לעבעדיק"). ועי"ז מקיימים הלכה בשבת – כאשר לוקחים אז את הנשק.

ואז פועלים ש"נפל פחד היהודים (היהודים האמיתיים) עליהם"¹⁵², ונעשה "תפול עליהם אימתה ופחד"¹⁵³, מכיון שבני ישראל צועקים שזהו "בגדול זרועך"¹⁵³, לא ח"ו "כחי ועוצם ידי", אלא זהו "בגדול זרועך" של הקב"ה.

ואז נעשה סוף כל סוף "והיו מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך"¹⁵⁴, בבוא משיח צדקנו.

ועוד קודם לזה "טועמי' חיים זכו"¹⁵⁵ – מעין זה, כפי שראו זאת בפועל בעבר, שכשעמדו בתוקף, ובאופן ד"ואנחנו בשם הוי' אלקינו", וכאמור לעיל "בגדול זרועך" – אז פחדו אפילו בפשטות, כפי שהם ראו בעיני בשר, עי"ז ש"מזליהו חזי", ונתבטלו האיומים והלחצים, ויתירה מזה – הם נעשו מסייעים.

ל. וכן תהי' לנו, כאו"א בעבודתו בעבודת ה' – שלא להתפעל מה"גוי'שקייט" שבקרבו, ומה"גוי'שקייט" שמחוץ הימנו, ועאכו"כ לא להתפעל מגוי, אלא – באופן ד"אל תתגרה בגוי", שזה לא יהי' טבע בנפשו, כי אם בענינים הקשורים עם עבודת ה', עם ציווי הבורא.

ועאכו"כ בארץ הקודש, "אשר . . עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה", לפעול את כל הענינים כפי שזהו פסק ברוך (לא מסופק) בשולחן ערוך סימן שכ"ט חלק אורח חיים, ובארוכה ובביאור בשולחן ערוך אדמו"ר הזקן באותו סימן ביתר אריכות, שאז יתבטל ענין המלחמה כפשוטו, ואפילו האיום והלחץ, ויהי' אדרבה – ש"גם אויביו ישלים איתו"¹⁵⁵, עם כל הפירושים שבדבר.

ונסיים את הימים האחרונים של הגלות באופן של הוספה בלימוד התורה ובקיום המצוות, ומתוך שמחה וטוב לבב, ומתוך הרחבה,

ונרקוד בקרוב ממש לקבל פני משיח צדקנו, שעל ידו יתקיים ה"קץ שם לחושך"¹⁵⁶, שיסיים את חושך הגלות, ותתחיל ה"אתחלתא דגאולה", ויבנה בית המקדש במקומו ויקבץ נדחי ישראל¹⁵⁷, ובקרוב ממש.

[אחרי שיחה זו ניגנו "יפרח בימיר". אח"כ ציוה לנגן "הושיעה את עמך", "פרזות תשב ירושלים", "ופרצת", ו"אני מאמין"].

ע' 173.

(155) משלי טז, ז.

(156) איוב כח, ג. ראה ב"ר פפ"ט, א. ד"ה קץ שם לחושך תשכ"ד (סה"מ אב-אלול ע' טו ואילך). וש"נ. (157) רמב"ם ה' מלכים פי"א ה"ד.

(152) אסתר ח, יז.

(153) בשלח טו, טז.

(153) ישעי' מט, כג.

(154) נוסח תפלת מוסף דשבת. וראה פע"ח שער (יח) השבת רפ"ג. לקו"ש ח"ב ע' 475. חט"ו ע' 282. ח"כ

— שיחה ד' —

לא. מכיון שדובר על ענינים של תורה ו"ציון במשפט תפדה ושבי' בצדקה", מסתמא גם יעלו מיד כל הטנקיסטים ויחלקו לכל אחד מהמסובים כאן שטר אחד לצדקה, וכל אחד יוסיף מדילי'.

ויהי רצון, שבקרוב ממש יהי' "וצדקתי להגלות" ביחד עם "קרובה ישועתי לבוא"¹⁵⁸, כמדובר בארוכה בעשירי בטבת¹⁵⁹ – יהפך בקרוב ממש "לששון ולשמחה ולמועדים טובים", ע"י "והאמת והשלום אהבו"¹⁶⁰,

ולקבל פני משיח צדקנו, ובקרוב ממש ובעגלא דידן.

[אח"כ חילק כ"ק אדמו"ר שליט"א חבילות של דולרים לטנקיסטים שי', ע"מ לחלק לכאו"א מהנאספים שי' שטר של דולר לתת אותו (או חילופו) לצדקה, ובהוספה מדילי'. בעת החלוקה ניגנו "עוצו עצה", וניגון שמח¹⁶¹.

אח"כ ציוה לנגן ניגון הכנה, ניגון אדמו"ר הזקן (בבא הרביעית – פ"א), "ניע זשוריצי כלאָפצי".]

— שיחה ה' —

לב. יש להציע לכל אחד שרוצה, שילמד פרק משניות משמו של בעל ההילולא, וכידוע פתגם אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע (אביו של מו"ח)¹⁶² שאנו זקוקים לזכותו ש"זכותו יגן עלינו", ובמילא צריכים לעשות ענינים הקשורים לזה, עכ"פ – פרק אחד מאחת מאותיות שמו הק'.

וגם ללמוד סעיף משולחן ערוך שלו, במקום שלבו חפץ, ופרק מספרו תניא קדישא, וגם ענין באחד מדרושי החסידות של בעל ההילולא, ומה טוב ענין שבעתו ובזמנו – מתו"א פרשת וארא.

וביחד עם נתינת הצדקה שכל אחד יתן, כמדובר לעיל, ובהוספה, שזה יזרו עוד יותר שזכותו יגן עלינו ועל כל בני ישראל בכל מקום שהם.

ובפרט כפי שהוא בעצמו כתב באגרת הקודש שלו¹⁶³, שביום פטירתו כל עבודתו אשר עבד בו "פועל ישועות בקרב הארץ"¹⁶⁴; וכידוע הדיוק, ש"בקרב הארץ" כתוב

161) לימים – הניגון ד"וביום שמחתכם". המו"ל.

162) ראה לקו"ד ח"א מ, א ואילך.

163) סכ"ח (קמח, סע"א).

164) ע"פ ל' הכתוב – תהלים עד, יב.

158) ישע"י נז, א.

159) דברי משיח – שיחת עשרה בטבת שנה זו ס"ג

ואילך.

160) זכרי' ח, יט. רמב"ם סוף הל' תעניות.

בנוגע לגלות מצרים¹⁶⁵ כשהיו עדיין במצרים, שזה יפעל בארציות וחומריות, ועד באופן דישועה.

ובפרט כפי שמבאר באגרת הקודש¹⁶⁶, שבכל שנה ושנה ניתוסף בזה באופן דלהעלות בקודש¹⁶⁷, ובמילא משנה לשנה – עד לשנה זו – זהו ביתר שאת וביתר עוז לגבי כפי שהי' בשנים שעברו.

ושזה יומשך, כמדובר, בקרוב "בקרב הארץ" – שיהי' "בשלום סוכו ומעונתו בציון"¹⁶⁸, ש"אין מקרא יוצא מידי פשוטו"¹⁶⁹, הענין בפשטות, שבירושלים כפי שהיא עומדת באופן דשלימות יהי' "סוכו", זה בית המקדש, "ומעונתו בציון", בביאת משיח צדקנו, ובקרוב ממש.

[אח"כ הזכיר אודות אמירת ברכה אחרונה, וסיים:] עד להתוועדות הבאה לקראתנו לשלום.

[טרם צאתו התחיל לנגן "כי בשמחה תצאו".]

ההתוועדות הסתיימה בשעה 12:45 [לערך].

יום הקאפיטל תהלים המתאים לשנות חייו (אגרות-קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"א ע' לא. ח"י ע' נג. וראה גם מאמרי אדה"ז הקצרים ע' שמא) – התחילו ב"א ניסן תשל"ז אמירת מזמור זה. המו"ל.
(169) שבת סג, א. וש"נ.
(170) תרגום עה"פ.

(165) וארא ח, יח.
(166) סי"ד.
(167) ראה ברכות כח, א. וש"נ. ובכ"מ – נסמנו בלקו"ש ח"ג ע' 250 הערה ד"ה להעלות בקודש.
(168) תהלים עו, ג. – ולהעיר שע"פ המנהג לומר בכל

ר"ד בניחום אבליים – תשמ"ח

און דאָס ווערט אָנגערופן מיתה וויבאלד וואָס ס'איז דאָ אַזוינע וואָס לעיני בשר טייטשן דאָס – ווילן זיי טייטשן דאָס – באופן אחר, אָבער דער אמת איז אַז 'אפילו במיתתם קרויים', דאָ אין מענה לשון וואָס מ'זאָגט אַז מ'גייט אויף אַ ציון בריינגט מען אויכעט אַראָפּ אַט די ענינים, אַז 'צדיקא דאתפטר אשתכח בכולהו עלמין יתיר מבחיוהי', מ'זאָגט 'בכולהו עלמין', (זאָגט) טייטשט אַפּ דער אַלטער רבי – אין דעם עולם הזה אויכעט, 'יתיר מבחיוהי': ס'איז ניט נאָר 'חיוהי' ווי פריער, נאָר נאָכמערער⁴.

האדמו"ר מסקאליע: באגרת הקודש.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "אגרת הקודש. וואָס ס'איז דאָ אויף דערויף נאָך אַ ביאור אויכעט: דער אגרת הקודש רעדט דאָך וועגן דעם ענין אין צוויי סימנים – וואָס די סימנים איז אויך אויסגעשטעלט דורך די בני הרב המחבר, דורך דעם אַלטן רבי'ס זין – איז דאָס איין אגרת הקודש איז דער סימן איז זך, צווייטע אגרת הקודש איז דער סימן כח"⁵.

(4) = ביחד עם זה, מהדוגמא עצמה מובן הענין ש'מתה עלי רחל' אין הפירוש 'מתה' כפשוטה; נעשה קבר רחל, ודוקא בחו"ל, ומיד הבהרה שעי"ז 'ושבו בנים לגבולם', במילא הם ילכו דרך מקום זה, וזה נקרא מיתה מכיון שיש כאלה שלעיני בשר מפרשים זאת – הם רוצים לפרש זאת – באופן אחר, אבל האמת היא ש'אפילו במיתתם קרויים [חיים]', במענה לשון שאומרים כשהולכים על ציון מובאים ג"כ ענינים אלה, ש'צדיקא דאתפטר אשתכח בכולהו עלמין יתיר מבחיוהי', נאמר 'בכולהו עלמין', (אומר) מפרש אדה"ז – בעוה"ז ג"כ, 'יתיר מבחיוהי': אין זה רק 'חיוהי' כמקודם, אלא יותר מכך."

(5) = "אגרת הקודש. שיש על כך עוד ביאור ג"כ: הרי

יום שני, כ"ז שבט

• סבו של הרב אברהם משה רבינוביץ' – האדמו"ר מסקאליע שליט"א הרב לייב שי' ציוויאק הזכיר שהי' בחתונת כ"ק אדמו"ר שליט"א, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: "אין פולין?"¹.

הנ"ל השיב בחיוב והזכיר את שם הרחוב, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: "איר געדיינקט אפילו די גאס דאָרטן!"².

הנ"ל השיב בחיוב והזכיר את הכתובת המדוייקת, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: "דאָס ווערט דאָך אַ 'בנין עדי עד', און אפילו אַז ס'מישט זיך אַריין אַ ענין וואָס בגלוי איז לכאורה ניט אַזוי – (זאָגט) די גמרא זאָגט אין סנהדרין (אז) אויף 'אשת נעורים', מ'פאָרגעסן דאָס קיין מאָל ניט; אעפ"כ בריינגט די גמרא אויף דערויף די דוגמא אַז 'מתה עלי רחל' וואָס יעקב האָט געזאָגט, 'מתה עלי', אַז 'אין אשה נפטרת אלא לבעלה'³.

ביחד עם זה, איז פון די דוגמא אַליין פאָרשטייט מען דעם ענין אַז 'מתה עלי רחל' איז ניט דער פשט 'מתה' כפשוטה; איז געוואָרן אַ קבר רחל, און דוקא אין חוץ לארץ, און גלייך אַ באַוואַרעניש אַז דורך דערויף איז 'ושבו בנים לגבולם', במילא זאָלן זיי גיין דורך אַט דעם אָרט,

(1) = "בפולין?"

(2) = "אתה זוכר אפילו את הרחוב שם!"

(3) = "הרי זה נעשה 'בנין עדי עד', ואפילו כשמתערב ענין שבגלוי לכאורה אינו כך – (אומרת) הגמרא אומרת בסנהדרין (ש...) על 'אשת נעורים', לא שוכחים את זה אף פעם; אעפ"כ מביאה הגמרא על זה את הדוגמא ש'מתה עלי רחל' שיעקב אמר, 'מתה עלי', ש'אין אשה נפטרת אלא לבעלה'.

זיינען מפרשים מדייק, אין דעם 'נכנס בשלום' איז דאך געווען אלע פיר גלייך, און די גמרא זאגט אז ר' עקיבא 'נכנס בשלום': איז אויב ס'זאל זיין דער 'יצא בשלום', איז די כניסה מלכתחילה דארף זיין אין אזא מין אופן אז דערנאך קאן מען זיין 'יצא בשלום', וואס דאס איז געווען מערניט ווי בא ר' עקיבא. בא די אנדערע זיינען געווען עבודת צדיקים, וואס בא זיי איז געווען 'נהרא נהרא ופשטי' און 'איש במסילתו יהלך'; איז בא בן עזאי איז געווען דער סדר פון העבודה אז כלות הנפש, בדוגמא פון נדב ואביהוא, אבער דערנאך איז געווארן א הוראה לרבים דוקא כולא אליבא דר' עקיבא, און ר' עקיבא האט אפגע'פסק'נט פאר אלעמען, פאר אלע אידן, אז ס'דארף זיין 'יצא בשלום', א נשמה בגוף דוקא, און דערצו דארף מען דאס גלייך באווארענען אז בשעת ער איז נכנס אין עבודת הבורא, איז ער נכנס בשלום – אין דעם אויבערשטן'ס רצון, וואס דעם אויבערשטן'ס רצון איז דוקא 'נשמה שנתת בי'".

[ההמשך בגיליון הבא א"ה].

ההוראה שמפיקים – ההוראה היא, שצ"ל 'נכנס בשלום ויצא בשלום'.

(8) מפרשים מדייקים, ב'נכנס בשלום' הרי היו כל הארבעה בשוה, והגמרא אומרת שר' עקיבא 'נכנס בשלום': הנה אם תהי' ה'יצא בשלום', הכניסה מלכתחילה צריכה להיות באופן כזה שאח"כ יכולים להיות 'יצא בשלום', שזה הי' רק אצל ר' עקיבא. אצל האחרים היתה עבודת הצדיקים, שאצלם הי' 'נהרא נהרא ופשטי' ו'איש במסילתו יהלך'; אצל בן עזאי הי' הסדר של העבודה דללות הנפש, בדוגמת נדב ואביהוא, אבל אח"כ נעשתה הוראה לרבים דוקא כולא אליבא דר' עקיבא, ור' עקיבא פסק בשביל כולם, בשביל כל בני, שצריך להיות 'יצא בשלום', נשמה בגוף דוקא, ונוסף לזה צריכים מיד להבטיח זאת שכאשר נכנס בעבודת הבורא, הוא נכנס בשלום – ברצונו של הקב"ה, שרצונו של הקב"ה הוא דוקא 'נשמה שנתת בי'".

הנ"ל: איתא בזהר הק' פרשת בא בנוגע לעקידה, שיש ענין של "לא יחליפנה", ויש תביעה לאברהם אבינו מדוע החליף את יצחק אבינו באיל. ואומר האלשיך הק', שאם אברהם אבינו הי' מעלה את יצחק על המזבח ומביאו כקרבן ממש, הי' אז התיקון השלם, וזהו טעם החנינה שר' עקיבא ביקש מהרבש"ע להקריב את יצחק. אבל מכיון שזה לא הי' – יש לנו מזה את הכח בכל הדורות לתקן זאת.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "און ניט דארפן אַנקומען צו דער סדר; ניט דארפן אַנקומען צו דעם ממש פון...".

הנ"ל: אמנם לאידך גיסא, כשרואים שבכל דור הי' אצל צדיקים ענין של מסירת נפש להקב"ה, הם מבטלים את הקטרוג ד"לא יחליפנו", ונשארת סנגוריה ברורה מהעקידה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "אבער דער מסירת נפש באופן כזה – די גמרא דערציילט וועגן ארבעה שנכנסו לפרדס; דאס אלץ איז געווען אזוינע וואס האבן א שייכות אויף זיין אין פרדס של הקב"ה. דערנאך זאגט די גמרא וואס איז די הוראה לרבים – דארף מען דאך האבן די הוראה וואס מ'גיט ארויס – איז די הוראה איז, אז ס'דארף זיין 'נכנס בשלום ויצא בשלום'".

האגרת הקודש מדברת אודות ענין זה בשני סימנים – שהסימנים גם נסדרו ע"י בני הרב המחבר, ע"י בניו של אדה"ז – זהו אגרת הקודש אחת הסימן הוא זך, אגרת הקודש [ה]שני הסימן הוא כח".

(6) "ולא יצטרכו לסדר זה; לא יצטרכו לממש של...".

(7) "אבל המס"נ באופן כזה – הגמרא מספרת אודות ארבעה שנכנסו לפרדס; כל זה הי' כאלה שיש להם שייכות להיות בפרדס של הקב"ה. אח"כ אומרת הגמרא מהי ההוראה לרבים – הרי צריכה להיות

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

הודעה ובקשה

בימים אלו שוקדים ב"מכון להפצת תורתו של משיח" להכין לדפוס את הכרך השלישי של דברי משיח תשמ"ח. ובהזדמנות זו, הננו לפנות שוב לקהל אנ"ש והתמימים שיחיו, בבקשה כפולה ומכופלת:

אנא, מי שיש תח"י הנחות, ר"ד מחלוקת הדולרים או יומני בית חיינו וכיו"ב משנת תשמ"ח שטרם פורסמו, ובפרט מתקופת שבט-ניסן, שלא ימנע בר, ויואיל לשגר את זה למערכת בהקדם הכי האפשרי, לתועלת עם ישראל הצמא לדבר ה'! ואשרי חלקם וגדול זכותם וכו' וכו'.

והעיקר – שנזכה לשמוע "דברי משיח" מפיו של משיח צדקנו כ"ק אדמו"ר שליט"א תיכף ומיד ממשי!

"המכון להפצת תורתו של משיח"

כתובת המערכת: torasmoshiach@gmail.com

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אכ"ר

יה"ר שיראה רוב נחת מתלמידיו,

חסידיו ושלוחיו ומכלל ישראל

ותיכף ומי"ד ממ"ש נראה בעיני בשר

בקיום נבואתו העיקרית – בשורת הגאולה –

"לאלתר לגאולה" ו"הנה זה משיח בא"

ובעגלא דידן יתגלה לעין כל

ויוליכנו קוממיות לארצנו הק'

ויבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל

בגאולה האמיתית והשלימה

נאו מי"ד ממ"ש ממש!

לזכות

הרה"ח רז בן שרה

רעייתו מרת שירן בת עדיי' רחל

וילדיהם החיילים בצבאות ה'

מנחם מענדל בן שירן

תניא מינה בת שירן

ומשולם זושא בן שירן

שיחיו

חן

שיזכו להפיץ את בשורת הגאולה והגואל

מתוך בריאות נכונה ועשירות מופלגה

בטוב הנראה והנגלה

לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

לזכות

חיילי בית דוד

תלמידי התמימים השוהים

ב-770 – בית חיינו – בית משיח

להצלחה רבה ומופלגה בכל עניניהם

מתוך הרחבה ומנוחת הנפש

לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ובפרט בהענין הכי עיקרי שהזמן גרמא

בקבלת פני משיח צדקנו –

כ"ק אדמו"ר שליט"א

יחד עם כל בני ישראל שליט"א

בכל מושבותיהם

ותיכף ומי"ד ממ"ש, נאָו!